Qorti Civili
(Sezzjoni tal-Familja)

Onor. Imhallef Robert G. Mangion, LL.D.
Dip.Tax (MIT), P.G.Dip. Mediation (Melit.)

Illum 24 ta' Novembru 2016

Rikors Guramentat Nru. 155 / 11RGM

Kawza fil-lista: 13

A B
vs
C D B

Il-Qorti,

Rat ir-rikors guramentat ipprezentat mill-attrici li permezz tieghu ppremettiet u talbet is-segwenti:-

1. Illi l-kontendenti izzewgu fl-24 ta' Jannar 2004 gewwa il-Knisja tal-Kappuccini, Floriana u minn dan iz-zwieg kellhom zewgt itfal, E G illi twieled fis-7 ta' April 2005 u F H, illi twieldet fis-26 ta' Ottubru 2009.

2. Illi l-hajja konjugali bejn il-kontendenti m'ghadhiex aktar possibbli minhabba adulterju, sevizzi, eccessi, insulti u ingurji gravi da parti tal-konvenut.

3. Illi il-kontendenti kkontrattaw iz-zwieg wara gherusija ta' madwar tlett snin u fil-kors tal-korteggjament taghhom il-konvenut kien wassal biex gab firda kbira bejn l-attrici u l-familjarji taghha;

4. Illi l-problemi bejn il-kontendenti bdew ftit xhur wara z-zwieg taghhom izda ghalkemm dawn il-problemi ma kienux ta' entita kbira urew illi minhabba l-komportament tal-istess konvenut, il-hajja konjugali tal-kontendenti kienet sejra tkun infelici. Il-problemi tal-kontendenti kibru meta it-tifel tal-kontendenti twieled

ghaliex il-konvenut beda jikkritika lill-attrici kontinwament. Meta twieldet it-tifla, il-konvenut ma riedx jaf biha tant illi wasal biex jinsisti illi jsiru tests genetici biex jigi stabilit il-paternita' taghha. Il-konvenut baqa' ma juri ebda interess fit-tifla u ma ghandu ebda rapport maghha;

5. Il-hajja intima tal-kontendenti mill-bidu nett taz-zwieg kien affettwat mid-dizinteress u bruda tal-konvenut.

6. Illi l-kontendenti qablu illi ghandhom jinfirdu izda l-konvenut ittenta jimponi kondizzjonijiet ghall-firda illi ghamluha impossibbli illi jigi milhuq ftehim.

7. Illi l-attrici giet debitament awtorizzata illi tipprezenta din l-istanza permezz ta' digriet f'dan is-sens moghti minn dina l-Onorabbli Qorti tas-27 ta' April 2011;

Ghaldaqstant l-attrici titlob bir-rispett illi dina l-Onorabbli Qorti joghgobha;

1. Tiddikjara u tippropunzja s-separazzjoni personali bejn il-kontendenti ghal ragunijiet imputabbli lill-konvenut u ghall-finijiet tal-Artikolu 48(c) tal-Kodici Civili (Kap 16) tistabilixxi d-data meta l-istess konvenut ghandu jkun kunsidrat li minnha kien hati tal-firda.

2. Tawtorizza lill-attrici illi tghix separata mill-konvenut zewgha.

3. Tordna illi d-dar matrimonjali gewwa San Lorenzo, 154, Triq il-Forga Naxxar, tigi okkupata esklussivament mill-istess attrici ad eskluzjoni tal-konvenut zewgha illi jigi ghalhekk ordnat jallontana ruhu mill-imsemmija dar fiz-zmien stabilit appozitament minn dina l-Onorabbli Qorti.

4. Tordna illi l-kura u kustodja tal-imsemmija minuri E G u F H, ahwa B, tigi fdata lill-attrici, salv l-access tal-konvenut illi jigi ezercitat fil-granet u l-hinijiet illi jigu appozitament stabiliti mill-Qorti.

5. Tikkundanna lill-konvenut sabiex jhallas lill-attrici martu, dik ir-retta alimentarja xierqa u adegwata ghall-htigjijiet tal-imsemmija minuri E G u F H, ahwa B, illi tigi ffissata mill-istess Qorti, skont il-mezzi tal-konvenut u l-bzonnljiet tal-istess minuri, pagabbli mill-konvenut lill-istess attrici martu fil-gimgha jew fix-xahar kif ordnat minn dina l-Qorti jew jekk hekk jidher xieraq lill-istess Qorti, tordna lill-konvenut sabiex jhallas lill-attrici, minnflok dak il-manteniment kollu jew parti minnhu, somma globali li fil-fehma tal-Qorti tkun bizzejjed sabiex l-attrici tkun finanzjarjament indipendenti jew anqas dipendenti mill-konvenut, fil-manteniment tal-istess minuri.

6. Tikkundanna lill-konvenut sabiex ihallas lill-attrici martu dik ir-retta alimentarja xierqa u adegwata illi tigi ffissata mill-istess Qorti, skont il-mezzi tal-konvenut u l-bzonnijiet ta' l-attrici, pagabbli mill-konvenut lill-istess attrici martu fil-gimgha jew fix-xahar kif ordnat minn din il-Qorti jew jekk hekk jidher xieraq lill-istess Qorti, tordna lill-konvenut sabiex jhallas lill-attrici, minnflok dak il-manteniment kollu jew parti minnhu, somma globali li fil-fehma tal-Qorti tkun bizzejjed sabiex l-attrici tkun finanzjarjament indipendenti jew anqas dipendenti mill-konvenut.

7. Tapplika kontra l-konvenut interament jew in parti, id-dispozizzjonijiet ta' l-artikolu 48 tal-Kodici civili (Kap 16).

8. Tiddikjara xolta l-komunjoni ta' l-akkwisti ezistenti bejn il-kontendenti u kif ukoll tordna x-xoljiment ta' kull komunjoni iehor ezistenti bejn il-kontendenti, tillikwida il-gid u passiv komuni tal-istess kontendenti, sew dak kompriz fil-komunjoni tal-akkwisti u sew dak xort' ohra komuni bejniethom u tordna li l-istess oggetti formanti il-komunjoni ta' l-akkwisti jigu maqsuma f'zewg porzjonijiet komposti kif jigi ordnat u stabilit min dina l-Qorti in vista, inter alia, tad-dati tal-akkwist tad-diversi oggetti formanti l-istess komunjoni u tad-data stabilita minn din il-Qorti bhala d-data meta l-istess konvenut ghandu jkun kunsidrat li minnha kien hati tal-firda, liema porzjonijiet illi jigu assenjati wahda lill-attrici u l-ohra lill-istess konvenut billi, okkorrendo ghall-finijiet ta' din it-talba, jigi nominat perit biex jaghmel il-likwidazzjoni mitluba u jipproponi pjan ta' divizjoni, nutar sabiex jircievi l-att relattiv u kuratur biex jirrapprezenta lill-eventwali kontumacja fuq l-istess att.

9. Tillikwida l-pretenzjonijiet parafernali kollha tal-attrici kontra l-patrimonju parafernali tal-konvenut u kif ukoll kontra l-komunjoni tal-akkwisti ezistenti bejniethom, komprizi dawk maghmula mill-attrici minn flus avvanzati lilha mill-genituri taghha u tordna r-rifuzjoni tas-somom hekk likwidati jew bil-hlas taghhom mill-kovenut jew billi tali krediti jigu kompensati fid-divizjoni tal-gid komuni tal-kontendenti.

10. Tikkundanna lill-konvenut jikkonsenja lill-attrici l-beni kollha partikolari ossija parafernali taghha illi jinsabu fil-pussess tieghu jew altrimenti huma goduti minnu u separatament tordna illi l-attrici tigi moghtija l-pjena amministrazzjoni tal-beni parafernali taghha.

11. Tawtorizza lill-attrici tirreverti ghal kunjom xbubitha Dalli.

12. Tawtorizza lill-attrici illi tirregistra ossija tnizzel fir-Registru Pubbliku is-sentenza eventwalment moghtija minn dina l-Qorti.

Bl-ispejjez, komprizi dawk inkorsi fil-proceduri ta' medjazzjoni kontra l-konvenut illi huwa minn issa ngunt ghas-subizzjoni.

Rat ir-risposta guramentata tal-konvenut li taqra kif gej:-

1. Illi mhux minnu li l-esponenti kkometta adulterju, u sevizzi, eccessi, insulti u ingurji gravi, u jinkombi fuq ir-rikorrenti li ggib prova kif rikjesta mill-ligi dwar dan;

2. Illi mhux minnu li l-esponenti gab firda kbira bejn l-attrici u l-familjarji taghha u jinkombi fuq ir-rikorrenti li ggib prova kif rikjesta mill-ligi dwar dan. Il-verita' hija li kien hemm firda bejn ir-rikorrenti u l-genituri taghha minn ferm qabel l-gherusija bejn il-kontendenti, u r-rikorrenti uzat iz-zwieg biex tahrab minn mal-genituri taghha tant li anke kellha glied mal-genituri taghha fil-gurnata tat-tieg;

3. Illi mhux minnu li l-esponenti m'ghandu l-ebda relazzjoni mat-tifla tieghu, li del resto ghadha tarbija ta' ftit xhur;

4. Illi mhux minnu li l-hajja intima tal-kontendenti mill-bidu nett taz-zwieg kienet affettwata mid-dizinteress u bruda tal-konvenut, tant hu hekk li ghandhom zewgt itfal, tifla ghadha tat-twelid;

5. Illi in kwantu ghall-ewwel talba tar-rikorrenti, l-esponenti filwaqt li jikkonferma li z-zwieg tkisser irrimedjabbilment u ghaldaqstant m'ghandux oggezzjoni li tigi pronunzjata separazzjoni personali bejn il-partijiet, kontrarjament ghal dak li qieghed jigi sottomess mir-rikorrenti, dan gara minhabba ragunijiet serji imputabbli lir-rikorrenti stess, u dan kif ser jirrizulta ahjar waqt it-trattazzjoni tal-kawza, ai termini tal-Artikolu 48(c) tal-Kodici civili (Kap 16);

6. Illi in kwantu ghat-tieni talba, hemm qbil li l-partijiet jghixu separatament;

7. Illi in kwantu ghat-tielet talba, id-dar matrimonjali gewwa San Lorenzo, 154, Triq il-Forga Naxxar, m'ghandhiex tigi okkupata esklussivament minn l-ebda parti izda hija parti mill-kommunjoni ta' l-akkwisti u trid tigi akwistata jew moghtija minn parti lill-ohra b'ekwiparazjoni relattiva;

8. Illi rigward ir-raba' talba, l-esponenti jikkontendi illi l-kura u l-kustodja tat-tfal minuri tal-kontendenti ghadha tigi fdata f'idejn l-esponenti, salv l-access tar-rikorrenti illi jigi ezercitat fil-granet u l-hinijiet illi jigu appozitament stabbiliti mill-Qorti, u dan stante li jkun aktar ta' gid ghall-istess minuri jekk dawn

jitrabbew f'ambjent stabbli. Dan qieghed jintqal stante li r-rikorrenti turi sintomi ta' problemi psikologici u mentali, liema problemi hallew impatt kbir fuq il-hajja mizzewga tal-kontendenti tant li llum il-partijiet jinsabu quddiem din l-Onorabbli Qorti, u illi ghalhekk ma jkunx opportun li jinghata cans li l-istess problemi ihallu l-istess impatt fuq il-minuri. Illi f'dan ir-rigward, l-esponenti huwa ta' l-umli fehma illi ghandu jinhatar espert [psikjatra] sabiex wara li jaghmel dak li hu necessarju fl-ahjar interess tal-partijiet kollha involuti, ikun jista' jirreleta f'dan ir-rigward;

9. Illi l-esponenti qieghed jitlob li jzomm it-tfal E u F jghixu mieghu u li hu jkun responsabbli ghall-ghejxien taghhom. Isegwi li ebda retta alimentarja m'ghandha tithallas lir-rikorrenti ghalihom;

10. Illi in kwantu ghas-sitt talba, l-esponenti jissottometti li l-istess talba ghandha tigi michuda minn din l-Onorabbli Qorti, stante li l-istess rikorrenti illum il-gurnata ghandha impjieg fiss u stabbli liema impjieg irendilha introjtu li bih hija tista' tkun finanzjarjament indipendenti u tghix hajja indipendenti;

11. Illi s-seba' talba avvanzata mir-rikorrenti ghandha ukoll tigi michuda, u semmai jekk kemm-il darba id-dispozizzjonijiet imsemmija mill-istess rikorrenti ghandhom jigu applikati, dawn ghandhom jigu applikati kontra l-istess rikorrenti skont kif jidrilha xieraq u gust din l-Onorabbli Qorti;

12. Illi in kwantu ghat-tmien talba tar-rikorrenti, l-esponenti ma ghandux kontestazzjoni li tigi likwidata il-kommunjoni ta' l-akkwisti u tigi diviza f'zewg porzjonijiet, okkorendo bil-hatra ta' perit u kuratur ghall-kontumacja, izda jikkontendi li ghandha tigi likwidata billi tiehu in konsiderazzjoni s-sanzjonijiet skont il-ligi fil-konfront tar-rikorrenti li ghandha htija tat-tkissir taz-zwieg;

13. Illli in kwantu ghad-disa' talba hemm qbil li jigu kontati l-krediti parafernali u li dan jinghata bhala kreditu fir-konfront tal-komunjoni minn kull parti;

14. Illi in kwantu ghall-ghaxar talba, hemm qbil li kull parti tiehu l-affarjiet parafernali taghha jew jigu restitwiti mill-parti l-ohra lill-parti li hi sid l-istess oggetti;

15. Illi hemm qbil dwar il-hdax -il talba;

Salv eccezzjonijiet ulterjuri kontra r-rikorrenti ngunta ghas-subizzjoni.

Bl-ispejjez.

Rat id-dokumenti u l-listi tax-xhieda tal-partijiet.

Rat li b'verbal registrat fit-18 ta' Awwissu 2011, il-kura u l-kustodja ta' ulied il-partijiet baqghet kongunta b'mod li l-ulied jghixu mal-attrici fid-dar matrimonjali u l-konvenut ikollu access ghat-tifel il-kbir kull nhar ta' Tlieta u nhar ta' Hamis mill-5pm sat-8pm fix-xhur tas-sajf u sas-7pm matul is-sena skolastika u kull nhar ta' Sibt/Hadd b'mod alternat mill-10am sat-8pm, filwaqt li l-access ghat-tifla minuri jkun limitat biss ghal granet tat-Tlieta u l-Hamis fl-istess hinijiet.

Rat li b'digriet tal-14 ta' Lulju 2011 giet nominata l-Avukat tat-Tfal Dr Stephanie Galea li pprezentat ir-rapport taghha fl-4 ta' Awwissu 2011.

Rat il-provi kollha, inkluz dawk migbura mill-Perit Legali Dr Christine Bellizzi, nominata permezz ta' digriet tas-26 ta' Jannar 2012.

Rat id-digriet tat-22 ta' Marzu 2012 li permezz tieghu giet nominata il-Psikologa Carmen Sammut sabiex wara li tezamina l-inkartament, tisma` lit-tfal u lill-partijiet, kif ukoll professjonisti li tkellmu u ezaminaw lit-tfal, tirrelata bil-miktub dwar dak allegat u dak relatat fl-atti, kif ukoll taghmel osservazjoni opportuna u rilevanti fejn jidhlu l-interessi tal-minuri.

Rat ir-rapport tal-perit psikologa Carmen Sammut ipprezentat fit-3 ta' Awwissu 2012 (fol 183).

Rat id-digriet taghha tas-16 ta' Ottubru 2012, li permezz tieghu varjat il-hinijiet tal-access ghall-missier ghat-tifel E billi matul is-sena skolastika l-access fost il-gimgha, nhar ta' Tlieta u Hamis, flok jibda fil-5:00pm jibda fis-2:30pm, il-hin li t-tifel jispicca mill-iskola, b'dan illi l-missier impenja ruhu li fil-granet tal-access ha jigbor hu personalment mill-iskola fejn jattendi u kellu javza lill-amministrazzjoni tal-iskola, filwaqt li jassigura li fil-hin tal-access it-tifel jaghmel il-'homework' tal-iskola. L-access tat-Tlieta u l-Hamis matul is-sena skolastika jibqa' sas-7:00pm. Ghal kumplament id-digriet u ftehim tat-18 t'Awwissu, 2012 baqa' invarjat.

Rat id-digriet taghha tal-24 ta' Ottubru 2012, li permezz tieghu, wara nota kongunta tal-partijiet datata 19 ta' Ottubru 2012, appuntat lil Julian Xuereb bhala espert tal-Qorti sabiex ifassal u jezegwixxi programm ta' terapija ghall-partijiet.

Rat id-digriet taghha tat-23 ta' April 2013 li permezz tieghu, wara li semghat lill-partijiet jiddikjaraw illi ghandu jkun hemm zmien ta' prova fejn il-minuri jkollhom sleepovers mal-missier varjat id-digriet precedenti taghha dwar l-access billi tordna li l-minuri jkollhom *sleepovers* mal-missier alternattivament darba

mill-Gimgha mis-6.00pm sas-Sibt fis-6.00pm u darba mis-Sibt fis-6.00pm sal-Hadd fis-6.00pm.

Rat id-digriet taghha tal-4 ta' Gunju 2013 li permezz tieghu fuq talba tal-partijiet ghan-nomina ta' espert psikologiku sabiex jirrelata dwar aspetti tal-vertenza li jirrigwardaw l-aspett psikologiku tal-genituri, innominat lil Dr Roberta Zahra de Domenico sabiex tirrelata dwar l-aspett psikologiku tal-genituri bis-soliti fakoltajiet inkluz li tisma' x-xhieda, u fuq talba tal-partijiet tinnomina bhala esperta gudizzjarja lil haddiema socjali Therese Micallef sabiex tirrelata dwar ir-relazzjoni bejn il-genituri u l-ulied minuri.

Rat ir-rapport tas-social worker Therese Micallef ipprezentat fl-24 ta' Ottubru 2013 (fol 277).

Rat ir-rapport tal-esperta gudizzjarja Ms Roberta Zahra de Domenico ipprezentat fis-26 ta' Novembru 2013 (fol 262).

Rat in-nota tal-attrici pprezentata fil-11 ta' Gunju 2014, li permezz taghha pprezentat l-affidavit ulterjuri taghha dwar il-finanzi, l-affidavit ta' missierha Louis Dalli u l-affidavit ta' ommha Lydia Dalli.

Rat id-digriet taghha tad-9 ta' Settembru 2014, fejn fuq talba tal-konvenut, wara li kkunsidrat li l-konvenut kien qieghed ihallas il-mizati kollha tal-iskejjel ta-minuri, il-kontijiet tad-dawl u ilma tad-dar matrimonjali, u spejjez ohra, ordnat illi l-ispejjez tal-kotba, stationery u uniformijiet tat-tfal jithallsu mill-attrici.

Semghat in camera lill-minuri E u F fil-25 ta' Frar 2015.

Rat id-digriet taghha tas-16 ta' Marzu 2015, li permezz tieghu, irrevokat kwalunkwe digriet pendenti fir-rigward tal-kura u kustodja tal-minuri E u F; ordnat li pendente lite l-awtorita` ta' genituri dwar iz-zewg minuri tigi ezercitata miz-zewg genituri flimkien; b'effett mis-Sibt 28 ta' Marzu 2015 kellhom jibdew jirrisjedu mal-missier b'access favur l-omm fi granet u hinijiet li l-partijiet bl-ghajnuna tal-Avukati tal-partijiet u l-Avukat tat-Tfal ghandhom jiftehmu dwarhom, u fin-nuqqas jintalab digriet in rigward, u inkarigat lill-psikologa Carmen Sammut biex tkompli ssegwi l-minuri u tirraporta lill-Qorti aktar 'l quddiem meta tigi hekk mitluba mill-Qorti.

Rat id-digriet taghha tat-30 ta' Marzu 2015, li permezz tieghu ordnat illi pendente lite l-omm ghandha tezercita access versu l-minuri E u F nhar ta' Tlieta u nhar ta' Hamis jew mill-hin li jispiccaw l-iskola jew f'kaz ta' vaganza mill-hin tas-2.30pm sas-7pm. Fi tmien il-gimgha alternattivament mill-Gimgha fis-6.00pm sas-Sibt fis-6.00pm u l-gimgha ta' wara mis-6.00pm sal-Hadd sas-6.00pm.

Rat id-digriet taghha tat-22 ta' April 2015 li permezz tieghu giet nominata l-Avukat tat-Tfal Dr Stephanie Galea sabiex tiltaqa` mal-minuri u tipprezenta r-risposta taghha ghar-rikors tal-konvenut tas-16 ta' April 2015.

Rat ir-risposta tal-Avukat tat-Tfal Dr Stephanie Galea pprezentata fl-4 ta' Mejju 2015, li wara li semghet lit-tfal wahedhom u in kunsiderazzjoni tal-interessi taghhom, talbet lill-Qorti sabiex l-access tat-tfal ghal ommhom ghandu jkun imnaqqas ghal darba biss fil-gimgha ghal xi tliet sighat (per ezempju nhar ta' Sibt) u bis-supervizjoni.

Rat id-digriet taghha tat-13 ta' Mejju 2015 li permezz tieghu ipprovdiet illi l-access tal-omm ghandu jinzamm darbtejn fil-gimgha ghal saghtejn kull darba, liema access ghandu jkun monitored mill-Agenzija Appogg.

Rat in-nota tal-Agenzija Appogg tas-16 ta' Gunju 2015 dwar l-andament tal-access tal-omm ghaz-zewg minuri.

Rat id-digriet taghha tad-9 ta' Lulju 2015 li permezz tieghu laqghet ir-rakkomandazzjoni tal-Agenzija Appogg sabiex tipprovdi ghajnuna psikologika ghall-minuri E.

Rat id-digriet taghha tad-9 ta' Lulju 2015, li fih laqghet it-talbiet kontenuti f'rikors tal-konvenut tat-12 ta' Mejju 2015, inter alia, billi ordnat lill-attrici thallas lill-konvenut is-somma ta' tliet mitt Euro (€300) fix-xahar bhala manteniment pendente lite ghaz-zewg minuri E u F b'effett mit-12 ta' Mejju 2015, li jizdied kull sena skont l-indici tal-gholi tal-hajja.

Rat id-digriet taghha tad-9 ta' Lulju 2015 li permezz tieghu ziedet l-access b'nofs siegha kull darba li l-omm ikollha l-access bil-mod kif jigi dirett mill-Agenzija Appogg wara li ssir konsultazzjoni maz-zewg genituri.

Rat ir-rapport tal-Perit Psikologa Ms Carmen Sammut ipprezentat fl-14 ta' Lulju 2015, fejn ikkonkludiet, fost affarijiet ohra, illi l-ahjar haga li jistghu jaghmlu l-genituri ghal uliedhom huwa li juruhom li ha jieqfu jiggieldu dwarhom, u jgharfu li jsibu mod kif bhala genituri adulti jikkomunikaw dwar uliedhom, kif dejjem hu l-bzonn tat-tfal, minghajr ma' uliedhom jibqghu ikunu l-mezz ta' komunikazzjoni bejniethom.[1]

Rat in-nota tal-Agenzija Appogg tat-2 ta' Ottubru 2015, li permezz taghha rrakkomandat li l-omm tinghata l-ghajnuna ta' *family therapy* mat-tfal.

1 Vide rapport a fol 853

Semghet ix-xhieda tal-psikologa Carmen Sammut in eskussjoni waqt l-udjenza tal-25 ta' Novembru 2015.

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tal-attrici dwar ir-rapport tal-Perit psikologa Carmen Sammut.

Rat in-nota tal-Agenzija Appogg tal-5 ta' Frar 2016 li permezz taghha gabu a konjizzjoni ta' din il-Qorti illi fil-gimghat ta' qabel l-atteggjament tat-tfal lejn l-omm tbiddel drastikament, fejn inter alia, it-tfal ikunu rezistenti li jitkellmu ma' ommhom anke fuq affarijiet semplici, ma jieklu xejn milli tippreparalhom ommhom u ma jkellmux lin-nanniet materni. Indikaw li dan l-atteggjament jista' jkun l-effett ta' *parental alienation*. Gie rakkomandat li jsir *assessment* tal-minuri u jsiru rakkomandazzjonijiet dwar il-kura u l-kustodja ta' dawn il-minuri.

Semghet ix-xhieda tal-Haddiema Socjali Ingrid Vassallo mill-Agenzija Appogg waqt l-udjenza tad-9 ta' Gunju 2016 li qalet illi filwaqt li qabel il-vaganzi tal-Ghid, it-tfal kienu qed igibu ruhhom b'mod dispreggjattiv u anke vjolenti lejn l-omm, wara li hija kellmet lill-konvenut, l-atteggjament tat-tfal inbidel u ghalkemm kultant baqghu juzaw kliem dispreggjattiv, saru jieklu ghand ommhom, jilghabu u jkunu izjed komdi. Jista` jkun li s-*sleepover* fi zmien l-Ghid ghen ukoll, pero` meta s-social workers ghamlu suprise school visit u tkellmu mat-tfal, huma qalulhom li ma jridux jaraw lil ommhom. Dak li qalu lis-social worker ma kienx jirrifletti l-imgieba taghhom waqt l-access ma' ommhom. It-tifla F lanqas ma tati raguni ghaliex ma tridx tara lil ommha. It-tifel E qal li jhoss li din ma hijiex ommu. Ikun hemm mumenti fejn filli jghannqu lil ommhom u filli jibdew jghajruwha. Meta fil-5 ta' Frar qalu li hemm indikazzjonijiet ta' *parental alienation*, dan ibbazawh fuq l-imgieba tat-tfal, il-fatt li ma jaghtux raguni validi ghaliex ma jridux jarawha u l-imgieba taghhom li filli hija tajba u filli le, kif ukoll l-imgieba taghhom malli jaslu u ezatt qabel jispicca l-access. F'okkazjonijiet ta' festi, l-omm tippreparalhom l-affarijiet u zzejjen id-dar ghall-okkazjoni. It-tifel E irrifjuta li jiekol bicca mill-kejk tal-birthday. Tikkonferma li fil-presenza tas-social workers, it-tfal gieli qalu li ommhom issawwathom u l-omm tirrispondi li hi xorta thobbhom. Tghid ukoll li access mill-omm ghall-minuri F minghajr huha taf tkun ta' gid ghar-relazzjoni bejn l-attrici u l-istess minuri.

Rat in-nota tal-Agenzija Appogg tas-27 ta' Gunju 2016 li fiha inghad li l-minuri kellhom imgieba erratika waqt l-access tal-10 ta' Gunju, filwaqt li fl-14 ta' Gunju is-social worker sabithom bilqeghda bil-kwiet bl-ikel ta' ommhom quddiemhom, izda meta raw lilha bdew bl-imgieba inkontrollabbli. It-tifel E qal lil ommu li minhabba fiha missieru ma kienx mar ghall-Ewwel Tqarbina tieghu, filwaqt li l-minuri F qalet lis-social worker li xtaqitha tkun ommha.

Rat in-nota tal-konvenut tas-16 ta' Awwissu 2016 bir-ritratti annessi dwar allegazzjonijiet ta' swat tal-omm fuq il-minuri E waqt il-hin tal-access taghha.

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet tal-Avukat tat-Tfal Dr Stephanie Galea tal-31 ta' Awwissu 2016 fejn issottomettiet li t-tfal regghu ikkonfermaw maghha li ghandhom relazzjoni ferm hazina ma' ommhom u li din titrattahom hazin u kkonfermaw dak li allega l-konvenut fin-nota tieghu, li ommhom thebb ghal E, issawwtu u tigirfu, kif ukoll terfa` jdejha fuq bintha u tipprova tikkonvinciha tghid affarijiet li mhux veru. Tghid li meta kienu ordnati jmorru *sleepover* ghand ommhom fil-vaganzi tal-Ghid dawn kienu anzjuzi u mdejqin u jixtiequ li ma jkollhomx imorru ghall-access kontra x-xewqat taghhom.

Rat id-digriet taghha tas-7 ta' Settembru 2016 li permezz tieghu laqghet ir-rakkomandazzjoni tal-Agenzija Appogg u ordnat li l-monitoring tal-omm jigi mwaqqaf.

Rat id-diveri rikorsi, noti, noti ta' sottomissjonijiet, noti ta' sottomissjonijiet ulterjuri, repliki u kontro-repliki tal-partijiet.

Rat id-diversi rapporti u semghet id-diversi xhieda tal-esperti, sia mqabbda mill-Qorti kif ukoll dawk ex parte.

Rat il-provi, id-dokumenti u l-atti kollha tal-kaz, inkluzi dawk ipprezentati quddiem il-Perit Legali.

Rat li l-kawza thalliet ghal-lum ghas-sentenza.

PROVI

Verzjoni tal-attrici

L-attrici tattribwixxi l-htija tal-problemi ta' bejniethom lill-konvenut u lill-familjari tieghu. Hija tghid inter alia[2] illi l-inkwiet bejniethom beda minhabba omm il-konvenut, u wara gimghatejn tat-tieg il-konvenut neza` c-curkett tat-tieg, gholla jdejh fuqha ghall-ewwel darba u kisser il-cupboard tal-kcina. Hija tipprezenta ritratti ta' dawn il-panewijiet a fol 1628 et seq. Tghid li min-naha ta' omm D paroli bhal *"Naghmel kollox biex ibni jerga` lura hawn"* kien isir ta' kuljum. Tghid li l-incidenti ta' vjolenza kienu ripetuti, kien jgholli idu u jkisser xi affarijiet fid-dar. Tghid li waqt l-ewwel tqala l-konvenut u ommu kienu jhedduha li kienu ser jehdulha t-tarbija meta tkun qed twelled. Tghid li wara li twieled it-tifel, l-intimita` bejniethom kienet spiccat kwazi ghal kollox u l-konvenut kien

2 Vide fost ohrajn l-affidavit tal-attrici pprezentat waqt is-seduta quddiem il-Perit Legali tal-11 ta' April 2014.

spiss jorqod fuq is-sufan. Tghid li mhux l-ewwel darba li kienet qabditu jara xi films mahmugin fuq it-television jew il-kompjuter u tant kien jirrabja li kienet tintebah x'qed jigri li kienu jtiru affarijiet ghal rasha, daqqiet ta' ponn, kliem baxx u pastaz. Tghid li l-att taz-zwieg b'mod normali kien sar rarissimu.

Tghid li kien beda jirrikataha bis-separazzjoni u li jehodilha t-tifel, u wara li jkun tkellem ma' ommu kien jigi mimli ghaliha u jbiddel dak li jkunu ga hadu decizjoni dwaru.

Huwa ghamel zmien l-isptar, u wara id-dar ghaliex ma setax johrog, u waqt dan iz-zmien is-sitwazzjoni baqghet tehzien. Tghid li l-konvenut kien beda jaqla hafna izjed inkwiet, glied, tkissir, storbju u ma kienx jorqod maghha. Kien sar biered u ma jinhasilx hlief darba f'xi tliet xhur, u jekk ikun ghadu kif inhasel ikollhom x'jaqsmu. Tghid li l-genituri taghha kienu ndunaw li kellhom l-inkwiet u kienu spiss jghinuhom finanzjarjament u jixtrulhom l-affarijiet. Tghid li l-konvenut kien ammetta li kienet ommu li qed taqla` l-inkwiet.

Wara li hija regghet bdiet tahdem, kienet minghaliha li r-relazzjoni taghhom kienet tjiebet. Xorta ma kienx jinhasel kuljum izda minhabba li ma kinux johorgu ma' hbieb, ma kinitx thossha li jwaqqaghha ghac-cajt. Tghid li kienu johorgu ta' spiss mal-genituri taghha.

L-attrici tixhed ukoll[3] illi fis-26 ta' Frar 2009, hija skopriet li kienet tqila, wara li kellhom x'jaqsmu fis-7 ta' Frar 2009. Tghid li ghall-ewwel immuta imbaghad ferah, izda gimgha wara qalilha li jrid test tad-DNA, ghalkemm imbaghad hassar l-appuntamenti ghax qalilha li kien jaf li t-tarbija tieghu.

Tghid li waqt it-tqala zdiedu l-incidenti ta' vjolenza u darba hebb ghaliha quddiem il-genituri taghha. Kienu marru wkoll ghand diversi councillors.

Meta twieldet it-tifla kien keccieha mill-main bedroom ghaliex kienet tqum biex tixrob ta' sikwit. Tghid ukoll li biex tixtri l-affarijiet tal-bzonn kienet iddum teqred u kienu jghinuha l-familja taghha. Kien johrog spiss mal-hbieb u kien tefa` r-ritratt tat-tifla fuq facebook anke jekk hi ma xtaqitx. Malli regghet dahlet fil-kamra tas-sodda, huwa beda jorqod fuq is-sufan u kompla l-glied, tkissir t'oggetti, waqt li kien jirrikattaha li jehdilha lit-tifel. Anke mat-tifel gieli kien vjolenti u darba gidmitu biex jerhi milli jkompli jilwi jdejh. Kien ikisser dak kollu li tal-familja taghha jaghtuh, u waqt li kmieni filghodu kienet tkun qed taghmel il-facendi kien jobzqilha jew jilghaqilha wiccha.

Qabditu jara wkoll film pornografiku u films ta' vjolenza quddiem it-tifel.

3 Vide affidavit taghha a fol 1669 et seq

Tirrakkonta dwar bosta incidenti ta' vjolenza u tghid illi lit-tifel kien izommu taht idejh b'tali mod li hija ma setghetx tkellmu hlief filghodu u fl-ghaxija. Tghid li it-tifel baqa` jghix ma' missieru fid-dar matrimonjali filwaqt li hi kienet tqatta` hafna hin ghand ommha biex tevita l-inkwiet. Ma kien hemm l-ebda komunikazzjoni bejnha u bejn binha u kull darba li kienet tipprova tkellmu kien jghidilha “I can't talk to you.”

Tirrakkonta incident f'Awwissu 2011 fejn spiccat l-isptar bid-daqqiet li taha l-konvenut, u sahansitra qattghet erbat ijiem *Merhba Bik* bit-tfal, imbaghad marret tghix ghand il-genituri taghha sakemm hareg id-digriet li l-konvenut ma setax jersaq lejn id-dar matrimonjali.

In kontro-ezami waqt is-seduta tas-16 ta' Jannar 2015 quddiem il-Perit Legali, l-konvenut jghid dwar l-incident ta' Awwissu 2011, illi meta huwa kien hareg mid-dar, l-attrici ma kelliex demm ma' wiccha, izda hu u hiereg mid-dar seta` laqatha bil-minkeb, izda ma setax jara jekk kelliex demm jew le. Mar jaghmel rapport ghaliex ftit gimghat qabel diga kienet ghamlet l-istess haga u cioe` bdiet tistabat mal-hitan. Jghid li l-ewwel darba li sema` li l-attrici kellha xi demm fuq wiccha hu meta mar l-Ghassa t-tieni darba fuq struzzjonijiet tal-pulizija u raha fil-karozza tal-genituri taghha.

Missier l-attrici Louis Dalli[4] jghid illi huwa kien jipprova jghin biex il-partijiet ma jisseparawx, izda l-konvenut kien aggressiv, anke mieghu, Sahansitra darba cemplitilhom binthom u qaltilhom “Ejjew ghax se joqtolni.” Jghid li l-inkwiet bejn il-partijiet kien il-hin kollu ghaddej. Jghid li r-relazzjoni bejnhom u bejn il-partijiet daqqiet kienet mixja tajjeb u daqqiet bl-inkwiet. Ghamlu habta johorgu maghhom fil-weekend. Jikkonferma li hu u l-konvenut kienu hadmu flimkien fil-post tat-tifel tieghu u l-konvenut kien urih kif jghaddi l-elettriku. Jghid ukoll li kien ghamlilhom xi xoghol fid-dar.

Omm l-attrici Lydia Dalli[5] tghid inter alia, illi fl-gherusija l-konvenut kien imur ghandha meta jiggieldu biex tippruvaha taghmilhom paci. Kien dejjem jaqla` xi haga. Tghid li waqt it-tieg huwa ma hadilhomx b'idejhom. Tghid li fit-tqala hija kienet issugeriet li jiehdu opinjoni ohra u l-konvenut kien qabel. Waqt li kienet tqila bit-tieni wild, darba hebb ghaliha, u meta r-ragel taghha mar fin-nofs, huwa hebb ghalih ukoll. Tghid li mbaghad it-tifla bdiet tqatta dejjem iktar hin ghandhom ghaliex tibza tmur id-dar. Tghid li darba cemplitilhom it-tifla u qaltilhom “Ejjew issa ghax se joqtolni” u meta marru d-dar sabuha b'wiccha minfuh mimlija demm. Tghid ukoll li huma jghinuha hafna fil-flus u fix-xiri ta' kuljum. In kontro-ezami, b'referenza ghall-affidavit taghha tghid li hija qatt ma

4 Vide fost ohrajn affidavit tieghu a fol 370 u kontro-ezami waqt is-seduta tal-21 ta' Jannar 2105
5 Vide fost ohrajn affidavit taghha a fol 372 u kontro-ezami waqt is-seduta tat-18 ta' Frar 2015

ghamlet affidavit u tiftakar li r-ragel taghha kiteb l-istorja mhux hi. Tiftakar li darba marret ir-Registru u harget il-karta ta' l-identita` biex tahlef dokument dwar meta A kienet giet imsawta.

L-attrici in kontro-ezami[6] tghid inter alia, illi hija taf li huwa jdahhal €1076 fix-xahar minn surveys ta' karozzi, oltre l-paga, u dan minn payslips u invoices u direct credits fil-kont bankarju. Hija tikkonferma li tiftah posta tieghu kif hu fetah taghha u qatt ma ghaddijielha. Tichad li d-dar matrimonjali hija maqsuma 1/5 ghalih u 4/5 ghaliha sabiex ikollhom rata ahjar ta' imghax fuq il-loan. Hija tikkonferma li l-partijiet ma jistghux jikkomunikaw minhabba t-tfal. Tghid li ommha qatt ma sawtet lit-tfal fil-prezenza taghha anzi t-tfal ilmentaw li n-nanniet paterni sawtuhom u tghid li hemm rapporti dwar li D sawwat lit-tfal. Hija tichad li qatt zammet lit-tfal milli jmorru ghall-access u tghid li l-konvenut kien vjolenti maghha sa mill-ewwel gimgha taz-zwieg.

Verzjoni tal-konvenut

Il-konvenut jixhed[7] illi waqt l-gherusija l-attrici kienet iggorr maghha dwejjaq u tensjoni minhabba l-genituri taghha. Jghid li pero` kien perpless kif xorta kienet tmur maghhom ghall-preparamenti u l-ghazliet tat-tieg. Jghid li hu l-attrici kien *bestman* fit-tieg izda ma ghamel xejn u telaq f'nofs ir-reception. Jghid li immedjatament wara li zzewgu l-attrici bdiet bl-inkwiet mieghu – bdiet tqatta` hafna hin mal-genituri taghha u l-genituri tieghu saru dawk li riedu jkissru z-zwieg. Il-festi kollha kienu jqattawhom mal-genituri taghha, qishom il-genituri tieghu ma jezistux. Jghid li anke wara l-intimata` bejnietom, l-ghada kienet tqum tivvinta xi argument. Jghid li wara li wegga`, l-attrici u l-familja taghha kellhom reazzjoni esageratissima u kompla jinduna bi problemi kbar ta' distakk mir-realta`, time management, anger management u stress control. Jghid li l-attrici kienet tipprogetta realtajiet inezistenti, tahseb li kulhadd jikkomplotta kontriha, tehodha kontrih, tissuspetta fil-fedelta` tieghu, tqajjem argumenti anke wara li jkunu raqda b'intimita`, nuqqas ta' sigurta`, aggressivita` lejh u lejn terzi. Kellha fissazjoni li meta jitwieled it-tifel hu u ommu kienu se jehduwulha. Fil-maghmudija taz-zewgt itfal ghamdu l-genituri taghha. Jghid li l-hajja intima spiccat lejn in-nofs tas-sena 2008, izda darba resqet fuqu u b'tama ta' rikonciljazzjoni kienu intimi u ftit gimghat wara qaltlu li kienet tqila. Jghid li hu kien kontra li l-attrici ssawwat lit-tifel bhala kastig u kienet tesigi l-perfezzjoni minnu waqt il-homework. Jghid li l-attrici mohhha fil-pika. Jghid li l-allegazzjonijiet ta' vjolenza kontinwa gew ribattuti minn hu A stess, Nikolai Dalli, li qal li l-incident ta' Awwissu 2011 kien l-ewwel wiehed li nvolva swat fiziku fuq ohtu.

6 Vide inter alia is-seduta tas-16 ta' Marzu 2015

7 Vide inter alia l-affidavit tieghu a fol 486 u x-xhieda tieghu in subizzjoni waqt is-seduta quddiem il-Perit Legali tal-21 ta' Novembru 2013 u tat-23 ta' Jannar 2014

Jghid li z-zwieg tkisser ukoll minhabba indhil mill- genituri tal-attrici, u ghaliex hi ma rrealizatx x'inhu zwieg u ppruvat tghix zewg hajjiet. Huwa jghid li ghalkemm dak kollu li qaltlu l-attrici kontra l-genituri taghha waqt l-gherusija seta` ma kienx veru jew esagerat, xorta kienu jindahlu hafna u jibdlu pjanijiet li jkunu ghamlu huma bhala koppja.

Omm il-konvenut Suzanne B tixhed inter alia[8] illi waqt l-gherusija l-attrici kienet spiss tghidilhom fuq il-familja taghha u kemm kienu jittrattawha hazin. Tghid li anke waqt il-gurnata tat-tieg kien hemm ftit tensjoni bejn l-attrici u l-genituri taghha. Tghid li ghat-tluq A instemghet tghid lil ommha “Ma ghalfejn qed taghmilli hekk!” filwaqt li bdiet tibki. Tghid li wara z-zwieg l-attrici kienet biddlet l-atitudni taghha, saret agitata u dejjem taqla l-argumenti. Ix-xhud tghid li bdiet thossha *bullied* minn A. Tghid li damet kwazi sentejn ma tara lit-tifel E u la l-konvenut u lanqas huma ma kienu prezenti ghall-ewwel tqarbina ta' E. Tghid li maghhom u ma' missierhom it-tfal jghixu hajja stabbli u huma kuntenti, u tesebixxi xi ritratti biex juru li E ghadu jigi msawwat minn ommu. Mistoqsija min kien qalilha lil F li ma twilditx minn zaqq ommha imma minn zaqq mara ohra tghid “Gidba.”

Waqt is-seduta quddiem il-Perit Legali tal-4 ta' Novembru 2015 jixhed Omar Mifsud, li meta kien johrog mal-attrici kellu hafna problemi mal-genituri taghha u anke kienu marru counselling. Jghid li f'kull kwistjoni jew argument kienu jidhlu l-genituri taghha, specjalment missierha. Kien ikollhom hafna argumenti u s-sitwazzjonijiet ta' kunflitt kienu jqumu f'daqqa wahda u mix-xejn. Jghid li wiehed mill-argumenti rikorrenti kien li l-genituri taghha ma riduhomx jibqghu flimkien. Ir-raguni principali ghaliex hassru kien l-indhil tal-genituri taghha u l-fatt li kienet ikkontrollata mill-genituri taghha. Jghid li hija kienet xtrat post izda ma kinitx marret tghix fih.

Alexei Dalli, hu l-attrici jixhed in kontro-ezami fis-17 ta' April 2015 illi ghalkemm kien bestman fit-tieg taghhom, ma kienx involut u hadd ma qallu xi jrid jaghmel. Jghid li l-konvenut ma hax b'idejh u id missieru waqt it-tieg u hu kien ha ghalih u telaq f'nofs ir-reception. Jghid li mar darbtejn jghin lil huh fix-xoghol tad-dar u kien hemm il-konvenut qed jahdem id-dawl. Jghid li r-relazzjoni ta' ohtu mal-genituri hija tajba izda mhux wisq. Jghid li ggib l-affarijiet bi kbar.

Jixhed ukoll Alan Fenech waqt is-seduta tal-11 ta' Gunju 2015, u jghid li huwa l-kugin tal-attrici u l-konvenut sar jafu meta l-partijiet bdew johorgu flimkien. Jiftakar li meta beda joqrob it-tieg kien hemm tensjoni kbira bejn l-attrici u l-genituri taghha u talbuh joqghod stand in bestman. Wara z-zwieg kien fetah qalbu mieghu u qallu li issa kienet A li qed tohloq it-tensjoni. Hija ma riditx tiehu lit-

8 Vide affidavit taghha a fol 978 u kontro-ezami tat-18 ta' Frar 2015

tifel għand omm il-konvenut. Jghid li l-genituri ta' A ghandhom karattru difficli, u ghal sena ma jkellmux lilu u lil missieru u jghajjruh traditur ghaliex qaghad *stand in bestman*.

Waqt is-seduta quddiem il-Perit Legali tal-14 ta' Lulju 2015, jixhed Max Borg Bonello li jghid li ilu jaf lill-konvenut madwar 20 sena, u lill-attrici kien jafha wkoll qabel ma' l-partijiet bdew johorgu flimkien. Fl-gherusija l-konvenut kien qallu li l-attrici kellha qisha genn biex titlaq mid-dar. Jghid li darba kienu qed jieklu s-Seabank wara li zzewgu u nqalghet diskussjoni u l-attrici bdiet titmashan u targumenta mal-ohrajn b'certu animosita`. Xi granet wara l-konvenut kien qallu li kien qed ikollu argumenti mal-attrici li donnha biddlet il-karattru u f'daqqa wahda saret iktar qrib il-genituri taghha.

Waqt is-seduta tas-7 ta' Ottubru 2015 jixhed Paul Cini l-fotografu tat-tieg tal-partijiet li qal li fil-gurnata tat-tieg il-genituri tal-gharusa ma kinux emozzjonalment involuti u waqt ic-ceriminja seta` jinnota distakk bejn l-gharajjes.

Missier il-konvenut Joseph B jghid inter alia[9] illi l-gherusija r-relazzjoni ta' bejn il-partiiet kienet tajba hafna izda gurnata wara z-zwieg seta` jinduna li r-relazzjoni taghhom marret hazin minhabba problemi ta' matul iz-zwieg. Fil-jiem ta' qabel it-tieg l-attrici ma kinitx tkun trid tmur ghandhom, u fil-quddies tat-tieg il-genituri ma hadux b'idejn xulxin. Jghid li l-materjal ghad-dar xtrawh il-partijiet izda hu ghen fix-xoghol u ma thallasx ta' xogholu. Jghid li darba kien mar ghat-tifla u l-attrici bdiet tghajjru u toffendih u qaltlu "Issa tehduhom lit-tfal. Jien immur il-habs ghax jien noqtolhom it-tfal." Dan qalitu quddiem F.

Ligi

Id-disposizzjonijiet tal-ligi l-aktar rilevanti ghall-kaz odjern huma s-segwenti:

Artiklu 3B
'(1) Iż-żwieġ jimponi fuq il-miżżewġin l-obbligu li jieħdu ħsieb, imantnu, jgħallmu u jedukaw lill-ulied li jiġu miż-żwieġ skont il-ħila, xeħtiet naturali u aspirazzjonijiet tal-ulied.

(2) L-obbligu li l-ġenituri għandhom li jipprovdu l-manteniment skont is-subartikolu (1) jinkludi ukoll l-obbligu illi, skont il-mezzi tagħhom, u fejn ma jkunx raġonevolment possibbli lil-ulied, jew min minnhom, imantnu lilhom infushom kif xieraq, ikomplu jipprovdu manteniment adegwat lill-ulied:

9 Vide seduta tal-4 ta' Novembru 2015

(a) li jkunu studenti li qegħdin jipparteċipaw f'edukazzjoni, taħriġ jew tagħlim full-time u huma taħt l-età ta' tlieta u għoxrin sena; jew
(b) li jkollhom diżabilità, kif imfissra fl-Att dwar Opportunitajiet Indaqs għal Persuni b'Diżabilità, kemm jekk hija fiżika jew mentali.

(3) L-obbligi msemmija fis-subartikolu (1) jorbtu wkoll lill-persuna li tkun qed taġixxi in loco parentis fir-rigward ta' wild ta' ħaddieħor, minħabba ż-żwieġ tagħha ma' ġenitur ta' dak il-wild, fejn il-ġenitur l-ieħor tal-istess wild, ikun, f'xi żmien qabel jew matul iż-żwieg, miet jew ġie iddikjarat bħala persuna assenti skont id-dispożizzjonijiet ta' Titolu VII ta' l-Ewwel Ktieb ta' dan il-Kodiċi, jew ma jkunx magħruf:

Iżda dak provdut f'dan is-subartikolu jkun bla ħsara għall-obbligi tal-ġenituri naturali tal-wild u f'kull każ bla ħsara għad-dispożizzjonijiet tal-artikolu 149.'

Artiklu 7
'(1) Il-ġenituri għandhom l-obbligu li jieħdu ħsieb, imantnu, igħallmu u jedukaw lil uliedhom bil-mod stabbilit fl-artikolu 3B.

(2) Meta ma hemmx il-ġenituri, jew jekk dawn ma jkollhomx mezzi biżżejjed, id-dmir tal-manteniment u tal-edukazzjoni tal-ulied jaqa' fuq l-axxendenti l-oħra.'

Artiklu 9
'Parti fiż-żwieġ ma tistax ma tagħtix l-appoġġ morali tagħha lill-parti l-oħra fit-twettiq ta' kull obbligu li dik il-parti l-oħra jkollha lejn id-dixxendenti jew l-axxendenti tagħha.'

Artiklu 19
'(1) Fil-manteniment jidħlu l-ikel, l-ilbies, is-saħħa u l-abitazzjoni.

(2) Fil-manteniment li għandu jingħata lill-ulied u dixxendenti oħra, jidħlu wkoll l-ispejjeż meħtieġa għas-saħħa u għall-edukazzjoni tagħhom.'

Artiklu 20
'(1) Il-manteniment għandu jingħata skont il-bżonn ta' min jitolbu u l-mezzi ta' min għandu jagħtih.

(2) Fl-istħarriġ sabiex jinsab jekk min jitlob il-manteniment jistax jaqalgħu xort'oħra, għandu jittieħed qies ukoll tal-ħila tiegħu fl-eżerċizzju ta' xi professjoni, arti jew sengħa.

(3) Meta jinqiesu l-mezzi ta' min hu obbligat għall-manteniment, għandu jingħadd biss il-qligħ tiegħu mix-xogħol tal-professjoni, arti jew sengħa, is-salarju jew il-pensjoni tiegħumogħtija mill-Gvern jew minn ħaddieħor, u tal-utili tal-beni, sew mobbli kemm immobbli u kull dħul li jinħoloq taħt trust.

(4) Ma jitqiesx li għandu mezzi biżżejjed biex jagħti l-manteniment min ma jistax jagħtih ħlief billi jilqa' f'daru l-persunali titlob dak il-manteniment, jekk din il-persuna ma tkunxaxxendent jew dixxendent.

(5) Meta jinqiesu l-mezzi ta' min jitlob il-manteniment, għandujittieħed qies ukoll ta' kemm jiswew il-beni tiegħu mobbli jewimmobbli kif ukoll ta' kull interess benefiċjarju taħt trust.'

Artikolu 40

'Kull wahda mill-persuni mizzewgin flimkien tista' titlob il-firda minhabba eccessi, mohqrija, theddid jew offizi gravi tal-parti l-ohra kontra l-attur, jew kontra xi wiehed jew iehor mit-tfal tieghu, jew minhabba li l-hajja flimkien ma tkunx ghadha possibbli ghax iz-zwieg ikun tkisser irremedjabilment.'

Artikolu 44

'Il-fatt li jkun hemm ragunijiet li ghalihom sew ir-ragel kemm il-mara jistghu jitolbu l-firda, mhux ta' xkiel ghall-wiehed jew ghall-ohra li jitolbu l-firda kontra xulxin.'

Artikolu 48

'(1) Il-parti, r-ragel jew il-mara, illi tkun il-hatja tal-firda ghal wahda mir-ragunijiet imsemmijin fl-artikoli 38 u 41 titlef-

(a) Il-jeddijiet imsemmijin fl-artikoli 631, 633, 825, 826 u 827;

(b) Dak kollu li tkun kisbet mill-parti l-ohra b'donazzjoni bi hsieb taz-zwieg, jew waqt iz-zwieg, jew taht titolu iehor gratuwitu;

(c) kull jedd ta' parti miż-żwieġ għan-nofs tal-akkwisti illi jkunu saru l-aktar bil-ħidma tal-parti l-oħra wara data stabbilita mill-qorti bħala d-data meta l-parti għandha tkun kunsidrata li minnha tkun ħatja tal-firda.

Għall-finijiet ta' dan il-paragrafu biex jiġi determinat jekk akkwist ikunx sar l-aktar bil-ħidma ta' waħda mill-partijiet fiż-żwieġ, għandhom jitqiesu l-kontributi b'kull mod taż-żewġ partijiet skont l-artikolu;

(d) Il-jedd li iggiehel lill-parti l-ohra, f'kull kas, li taghtiha manteniment bis-sahha tal-obbligu li jitnissel miz-zwieg.

L-artikoli imsemmijin fis-sub incis (a) jirreferu ghad-drittijiet successorji bejn il-konjugi.'

Artikolu 51

'Il-firda li ssir minhabba xi wahda mir-ragunijiet imsemmijin fl-artikolu 40, tista' jkollha l-effetti imsemmijin fl-artikolu 48, meta l-qorti jidrilha li, taht ic-cirkostanzi tal-kas, ghandhom ighoddu, f'kollox jew bicca, id-disposizzjonijiet ta' dak l-artikolu.'

Artikolu 52
'Hu mholli ukoll f'idejn il-qorti li tiddeciedi, skont ic-cirkostanzi, jekk id-disposizzjonijiet tal-artikolu 48 ghandhomx ighoddu, f'kollox jew f'bicca, ghar-ragel u ghall-mara, jew ghal wiehed jew ghall-ohra biss, inkella m'ghandhomx ighoddu ghal hadd minnhom, jekk il-wiehed u l-ohra jkunu htija tal-eghmil li jaghti lok ghall-firda.'

Artiklu 149
'B'dak kollu li jinsab f'kull disposizzjoni oħra ta' dan il-Kodiċi, il-qorti tista', jekk tiġi murija raġuni tajba, tagħti dawk l-ordnijiet dwar il-persuna jew il-proprjetà ta' persuna li tkun taħt l-età kif jidhrilha xieraq fl-aħjar interessi tat-tifel.'

Gurisprudenza

In tema legali ssir referenza ghas-sentenza tal-Qorti tal-Appell fl-ismijiet **Susan Armeni vs Leonard Armeni**, deciza fit-30 Ottubru 2015, fejn il-Qorti enuncjat:

'25. *Din il-Qorti tosserva li z-zwieg huwa intiz sabiex il-partijiet jizviluppaw bejniethom komunjoni ta' hajja u ta' imhabba kemm lejn xulxin kif ukoll lejn it-tfal taghhom u l-konjugi ghandhom jagixxu fl-interess tal-familja li ghandha tkun l-ewwel prijorita` fiz-zwieg.*

- *omissis* -

28. Il-hajja matrimonjali tezigi impenn kontinwu dirett lejn l-interessi tal-familja anke jekk dan ifisser li parti tirrinunzja temporanjament jew anke permanentament ghal xi haga li tkun thobb taghmel u dan b'mod partikolarment fejn fiz-zwieg jitwieldu t-tfal ghax f'dan il-kaz dak li hu ta' priorita` huwa l-obbligu taz-zewg genituri li jiehdu hsieb it-trobbija u l-benessere tat-tfal taghhom, almenu sakemm dawn isiru maggjorenni u indipendenti.'

Fis-sentenza tal-Prim Awla tal-Qorti Civili **Charmaine mart Alfred Zahra f'isimha proprio u bhala legittima rapprezentanti ta' uliedha minuri Shannon u Brandon vs Alfred Zahra** deciza fis-27 ta' Gunju 2003, inghad:

"...ghalkemm l-inkompatibilita` tal-karattru per se` ma tikkostitwix motiv fost dawk elenkati mil-ligi li jakkorda d-dritt ghas-separazzjoni, eppure "la stessa non

puo non essere presa nella debita considerazione dalla Corte per la valutazione della gravita` delle cause che avessero determinato una delle parti ad adire il tribunale per ottenere la separazione" (Vol. XXVIII P II p 298). Tant dan hu hekk illi fl-istess sentenza jinghand ukoll illi "un contegno di indiferenza persistente da parte di un coniuge verso l'altro costituisce una sevizia morale";

Issa kif gie espress fid-decizjoni a Vol. VIII pag. 877, "per potersi pronunciare la personale separazione dei coniugi per sevizia e cattivi trattamenti, come fu ripetutamente giudicato dei tribunali francesi, bisogna che tali sevizie e mali trattamenti siano abituali e che abbiano un carattere di gravita` che stabiliscono un sistema costante di vessazione e di disprezzo, di oltraggi e di umiliazioni che rendono almeno insopportabile l'abitazione e la vita comune."

Fil-kawza fl-ismijiet **Carmela Falzon vs Paolo Falzon** deciza mill-Qorti tal-Appell fis-17 ta' April 1959 gie ritenut li:

"B'ligi, l-applikazzjoni ta' dawk id-dekadenzi tal-konjugi mid-drittijiet taghhom kontra xulxin bhala effett tal-pronuncja ta' separazzjoni bejniethom, "in toto" jew in parti, hi fakoltattiva ghall-Qorti, jekk id-domanda ghas-separazzjoni tkun radikata fuq il-mottiv ta' eccessi, sevizji, minacci u ingurji gravi. U allura jiddependi mid-deskrizzjoni taghha jekk tapplikax jew le dawk id-dekadenzi fil-kaz partikolari."

Il-Qorti ta' l-Appell fil-kaz **Catherine Mifsud v Louis Mifsud**, deciz 25 ta' Ottubru 2013 enuncjat:

"Il-manteniment mhux xi dritt sagrosant ta' min jissepara izda jigi ordnat il-hlas tieghu meta hemm il-bzonn. L-artikolu 20[1] jghid li l-manteniment ikun dovut skont il-bzonn ta' min jitolbu."

Rigward l-interess suprem tal-minuri, fil-kawza fl-ismijiet **Sylvia Melfi vs Philip Vassallo** deciza mill-Prim Awla fil-25 ta' Novembru 1998, gew enuncjati s-segwenti principji :

"The Court should at all times seek the best interest of the child irrespective of the allegations, true or false, made against each other by the parties. Such allegations often serve to distance oneself from the truth and serve to render almost impossible the search of the Court for truth. This is why it is the duty of the court to always look for the interests of the child. <u>Exaggerated controversies between the parties often make one wonder how much the parents have at heart the interest of their children. Sometimes parents are only interested at getting at each other and all they want is to pay back the other party through their minor child.</u>" [sottolinear tal-Qorti]

Iktar recenti, l-Qorti tal-Appell fis-sentenza taghha fl-ismijiet **Francienne Fenech vs Alexander Fenech**, deciza fid-29 April 2016, qalet hekk:

"40. In tema legali, issir referenza ghal dak riportat fis-sentenza tal-Qorti tal-Familja fil-kawza numru 277/2012 A B v. C D, deciza fit-30 ta' April 2015, fejn il-pozizzjoni legali korretta u stabbilita fil-gurisprudenza f'kazijiet ta' determinazzjoni ta' kura u kustodja tal-minuri u modalita` ta' access favur il-minuri giet deskritta bil-mod segwenti;

"In tema legali issir referenza ghas-sentenza moghtija fit-3 ta' Ottubru 2008 fl-ismijiet ***Miriam Cauchi vs Francis Gauci*** *fejn il-Qorti tal-Appell iddikjarat illi fejn il-genituri ma jitkellmux, talba ghall-kustodja kongunta ghandha tigi skartata mill-Qorti. Din il-Qorti filwaqt li tiddikjara li taqbel ma' tali pronunzjament izzid illi l-istess principju japplika fejn iz-zewg genituri m'humiex kapaci jitkellmu b'mod civili ma' xulxin li l-kura u kustodja m'ghandhiex tkun kongunta ghaliex immankabilment tkun sors ta' litigji ulterjuri b'detriment serju ghall-benessere tal-minuri. Fis-sentenza appena citata l-Qorti tal-Appell iddikjarat hekk:-*

'Din il-Qorti tibda biex taghmilha cara li, fejn jidhlu minuri, m'hemmx dritt ghall-access, izda obbligu tal-genituri li t-tnejn jikkontribwixxu ghall-izvilupp tal-minuri li, ghal dan il-ghan, jehtigilha jkollha kuntatt ma' ommha u anke ma' missierha. Kwindi lil min jigi fdat bil-kura tal-minuri u kif jigi provdut l-access, jiddependi mill-htigijiet tat-tifla u mhux mill-interess tal-genituri.

Huma l-genituri li jridu jakkomodaw lit-tfal, u mhux vice versa. L-importanti hu l-istabbilita` emozzjonali tat-tifla, u li din ikollha kuntatt mal-genituri taghha bl-anqas disturb possibbli.'

"Fis-sentenza ***Cedric Caruana vs Nicolette Mifsud*** *moghtija mill-Qorti tal-Appell fl-4 ta' Marzu 2014, il-Qorti enfasizzat li fejn jidhlu l-minuri huwa ta' applikazzjoni assoluta l-****Artikolu 149 tal-Kap. 16*** *li jaghti l-poter lill-Qorti taghti kwalsiasi ordni fl-interess suprem tal-minuri.*

"Fl-ahharnett issir referenza ghas-sentenza moghtija mill-Qorti tal-Appell fil-31 ta' Ottubru 2014 fl-ismijiet ***Mario Darmanin vs Annalise Cassar,***

' ……..meta tigi biex tiddeciedi dwar kura u kustodja ta' minuri, il-Qorti ma ghandhiex tkun iddettata u kondizzjonata mill-merti u dimeriti tal-partijiet 'ut sic' izda biss dwar x'inhu l-ahjar interess tal-minuri. (vide per ezempju ***Magro v. Bonnett*** *11 ta' Dicembru 2003 u* ***Portelli v. Portelli****, 25 ta' Gunju 2003 – Prim' Awla).*

*'Dwar jekk kura u kustodja kongunta f'kazi bhal dawn hijiex l-ahjar soluzzjoni, din il-Qorti taqbel ma' sensiela ta' sentenzi moghtija minn din il-Qorti fl-ahhar snin u cioe' kif qalet din il-Qorti illi: "Il-Qorti qed tiskarta t-talba ghal kustodja kongunta ghaliex bhala sistema m'hijiex prattikabbli meta l-genituri ma jiftehmux bejniethom." (***Miriam Cauchi v. Francis Cauchi** – Qorti tal-Appell, 3 ta' Ottubru 2008). Li wiehed jghid li f'din il-kawza l-partijiet mhux jiftehemu huwa "understatement". Il-Qorti tara li jekk tikkonferma d-decizjoni tal-ewwel Qorti f'dan l-aspett tkun qed taghti lok ghal hafna disgwid li ma jfisser xejn ghajr hsara lill-minuri, specjalment jekk kif jista' jigri fil-hajja ta' kull bniedem ikun hemm bzonn ta' decizjonijiet mghaggla u urgenti f'dan ir-rigward. Certament ghalhekk tali sitwazzjoni ma hija prattikabbli xejn fil-kaz in ezami.'*

.... Kif fuq spjegat, id-decizjoni tal-Qorti f'din il-materja tmur lil hinn minn jekk parti hijiex kapaci jew affidabbli. I<u>l-Qorti trid tiehu kont ta' x'inhu fl-interess suprem tal-minuri mil-lat l-aktar ampju tieghu, inkluz is-sahha fizika u psikologika taghhom, kif ukoll il-mod kif ukoll l-animu li jaraw li l-genituri ghandhom fil-konfront ta' xulxin.</u>" [sottolinear tal-Qorti]

In tema ta' *parental alienation* li dwarha taghmel is-sottomissjonijiet taghha l-attrici, huma ta' siwi decizjonijiet tal-Qrati Inglizi in rigward, fosthom **M (Children) (contact: Long term Best interests) [2005] EWCA Civ 1090** fejn **Ward LJ** enuncja:

"Where as in this case the court has the picture that a parent is seeking without good reason, to eliminate the other parent from the child, or children's lives, the court should not stand by and take no positive action. <u>Justice to the children</u> and the deprived parent in this case the mother, require the court to leave no stone unturned that might resolve the situation and prevent long term harm to the children." [sottolinear tal-Qorti]

Fis-sentenza **[2012] EWHC 1948 (Fam) Case Number: MA11P00521** il-High Court of Justice ghamlet is-segwenti konsiderazzjonijiet f'kaz li kien jirrigwarda zewgt ahwa minuri J u B:

'54. The welfare of J and of B, <u>individually and together</u>,[10] is my paramount consideration. In such an apparently intractable case, careful analysis of the welfare checklist is essential.

55. At the outset, however, a central factual question must be resolved. Why do two children, who enjoyed seeing their father as recently as April 2011 and at New Year 2012, appear now to be so violently resistant to doing so again?

---

10 Sottolinear tal-Qorti

56. The mother says that she has done everything she can, bringing boys to handovers and telling them to go. She blames the father and the guardian for the failure of the recent attempts. She for her part has complied with the order by 'allowing' the children to see their father.

57. I do not accept any of this. I have had the opportunity to observe the mother's approach over the past nine months. I find that she does not in truth want the children to have a good relationship with their family in Blackpool.

.....

59. I now turn to consider prominent factors in the welfare checklist.

60. First, the options available to the Court are limited. Further delay is to be avoided. The proceedings have been going on for over two years, with all the disadvantages that continual litigation brings. The realistic alternatives now are to make a residence order to the father, immediate or conditional, or leave things as they are. In that case, the children will not see their father or extended family in the foreseeable future unless the children live with him or the mother changes her behaviour. A simple contact order has been tried repeatedly and will not be effective. The question is whether the mother will change her approach if a change of residence is inevitable and not just possible.

61. Next, the children's wishes and feelings. Here it is important to distinguish between real wishes and feelings on one hand, and statements that the children make, and think they mean, on the other. Having considered the matter carefully, I am convinced that these children love their father and want to be able to see him, but that they are being prevented from showing those feelings or acting on them.

62. I find that J very much takes the lead in stating the boys' position, with B, though articulate himself, taking his cue from J. [11]

......

65. In relation to the children's needs, there are factors that strongly speak against a change of residence.

11 Sottolinear tal-Qorti

o In all other respects, they have made very good progress in their mother's care. They have received good parenting and are a credit to their parents, and particularly to her.

o They are securely attached to their mother, and to W and A, and have a good relationship with their stepfather Mr A, who they admire. The relationship between the boys and their younger half-brothers is very important to them and a change of residence not only means that they would see much less of them, but that their upbringings would inevitably diverge.

o A change of residence disrupts the pattern of care within the home that the children have been used to all their lives, despite several changes of address while in their mother's care.

o They are doing well at school, despite several changes of school.

o The children have at the moment persuaded themselves that they do not want to see their father, let alone live with him.

o Without the mother's support, the children would be very difficult to move and they H not settle with their father.

o Arrangements for contact with their mother and siblings would be difficult, at least at the outset.

66. A move would therefore bring real losses for the children, and risks, which could easily amount to harm if the transition was unsuccessful.

67. The headteacher of the children's current school reports very positively about the part played by the mother and Mr A. She writes that: "I strongly believe that the children under [the mother] are thriving very well. Any variation of this will be detrimental to the wellbeing of the children, in particular J, where the impact will be most felt immediately in terms of mental health. This is also affecting the other children in the family, resulting in the children's emotional needs not being addressed or met." I note these views, coming as they do from the specific perspective of the school.

68. Against these factors:
o A move is the only way of restoring the children's relationships with their father and wider family.

o There is no available therapeutic mechanism that can restore their relationship with their father, given the distances, the lack of funds and the mother's current attitude.

o The children's true feelings are, as I have found, being stifled.

o The father is, I find, capable of bringing up the children appropriately and meeting their needs. Although he is untested as a full-time carer, there is no reason to believe that he cannot take on that role successfully with the support network that he has, and the flexibility that his employment allows.

o I discount the suggestion that the children would come to harm in the father's care as a result of any acts or failures on his part.

o The father is likely to support the children's relationship with their mother to the extent that it is within his power to do so.

69. Balancing these factors, I look at the whole picture and at the short, medium and long-term consequences of each option. [12]

..... I acknowledge that there are a number of ways in which a transfer of residence might run into difficulties. However, my conclusion is that it is more likely to succeed than to fail. I believe that once J and B realise that the Court is determined to see that its orders are carried out, and once they experience a return to familiar people and places, they will be relieved of the need to challenge and disrespect their father.

Decision
72. Weighing up matters, my conclusion is that it is unacceptable from the point of view of the boys' welfare in the short, medium and long term for them to be deprived of family relationships that are essential for their development as balanced young people, and as adults.[13] *Although leaving the children to grow up in relative isolation of their mother's home is the easier short-term solution, it does not provide the foundations that they need for a healthy, rounded future.*

73. It is also, as I have already noted, bad for the children to be taught that the sort of manipulation that they have been caught up in succeeds. That would be a lesson in injustice. The Court has repeatedly concluded that it is in their interests to see their father and it is plainly wrong for them to learn that decisions of this kind can be ignored or defied, as is now happening.

12 Sottolinear tal-Qorti
13 Sottolinear tal-Qorti

74. Although the boys are of an age where their views have to be taken seriously, I am not deterred by what they say they want to happen. This is not to disrespect them, but to respect them by treating them as children who have no way of dealing with this sort of pressure.[14] *A true appreciation of their wishes and feelings points towards the restoration of their relationship with their father, not to its abandonment.*

75. The most difficult aspect of the matter, in my view, is that a move would separate J and B on a day-to-day basis not only from their mother, but also from W and A. This would be a very great loss to all four children, but it is not a total loss as the Court will be as concerned to maintain the children's relationships with their mother and siblings in the future as it has been to maintain their relationships with their father and wider family in the past."[15]

Il-kunsiderazzjonijiet tal-Qorti Ingliza fil-kaz hawn fuq riferit huma tassew rilevanti ghall-kaz odjern, b'mod partikolari meta jinghad illi l-gid u l-interess suprem tal-minuri jiddetta illi jigi mhares il-*welfare* tat-tfal *'in the short, medium and long term.'* Id-decizjonijiet ta' din il-Qorti fir-rigward tal-minuri E u F ser jimmiraw propju lejn dan.

Kunsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

Htija ghat-Tkissir taz-Zwieg

L-attrici tissottometti illi z-zwieg taghha tfarrak b'tort uniku tal-konvenut in kwantu, inter alia, huwa kellu kuncett taz-zwieg bhala *single child* fil-familja fejn kulhadd hu mistenni joqghod ghal dak li jixtieq hu u kif jixtieq hu. Kien vjolenti, kellu kilba ghall-flus ta' missierha, u kien jonqos mill-aspett tal-intimita` tal-koppja. Da parti tieghu, il-konvenut jattribwixxi l-htija tat-tifrik taz-zwieg taghhom lill-attrici in kwantu, fost affarijiet ohra, hija ssofri minn dizordni ta' personalita` fejn tbati minn ansjeta` qawwija, tipprogetta realtajiet inezistenti u turi aggressivita` kemm lejh kif ukoll lejn terzi.

Iz-zwieg tal-partijiet kien ikkaratterizat ukoll minn diversi rapporti mal-Pulizija kontra xulxin, indikazzjoni ta' sitwazzjoni infelici u mimlija rabja tal-partijiet fil-konfront ta' xulxin. Waqt is-seduta quddiem il-Perit Legali tas-26 ta' Gunju 2014, l-Ispettur Josric Mifsud ipprezenta numru ta' rapporti li saru mill-attrici kontra zewgha gewwa l-Ghassa tan-Naxxar, kif ukoll rapport wiehed li sar mill-konvenut kontriha (Dok JM2-JM8 a fol 1639 et seq).

---

14 Sottolinear tal-Qorti
15 Sottolinear tal-Qorti

Waqt is-seduta quddiem il-Perit Legali tal-21 ta' Jannar 2015, l-Ispettur Marthese Micallef ipprezentat 32 rapport li sar mill-attrici kontra l-konvenut (Dok MM1 sa MM3); 19-il rapport li sar mill-konvenut kontra l-attrici (Dok MM33 sa Dok MM52) u rapport wiehed li sar minn Alan Micallef u martu kontra l-attrici (Dok MM54) meta din allegatament marret id-dar taghhom tistaqsi ghaliex ma baghtuliex Christmas card u tghidilhom dwar il-problemi matrimonjali bejnha u bejn zewgha.

Il-konkluzjonijiet fir-rapport tal-psikologa Roberta Zahra de Domenico (fol 262 et seq) huma indikattivi tat-tracci karatterjali problematici taz-zewg partijiet. Hija tissottometti inter alia illi l-konvenut isibha difficli jammetti d-difetti tieghu u jsibha izjed facli illi jwahhal f'haddiehor. Tissottometti wkoll illi ma juriex l-emozzjonijiet tieghu u huwa nieqes minn empatija ghal haddiehor bil-konsegwenza illi dan jikkrejalu diffikultajiet *'when it comes to intimate relationships that require more than the usual charm to be maintained.'* (Fol 266)

Fir-rigward tal-attrici, l-psikologa Zahra de Domenico tissottometti fost affarijiet ohra, illi hija *'emotionally vulnerable'* b'dan illi hija tghaddi kemm minn mumenti ta' rabja kif ukoll mumenti ta' ansjeta` kbira. Tissottometti wkoll illi *'...for A, maintaining a full, meaningful and stable relationship with anther person can be difficult because of inherent personality difficulties...'* (Fol 269) Inoltre, *'A's vulnerability extends to her inability to cope with life stressors.'* (Fol 270)

Dawn huma biss siltiet mir-rapport tal-psikologa Zahra deDomenica li jitfghu dawl fuq il-problematici karatterjali u emozzjonali tal-partijiet li rrendew il-konvivenza bejniethom wahda insopportabbli, u li sfortunatament effettwaw b'mod negattiv lil uliedhom. Kif tajjeb tikkonkludi l-istess psikologa, anke wara li hadet in konsiderazzjoni l-varji rapporti tal-esperti l-ohra li jinsabu in atti[16] *“The overall picture presented by this couple is that both were not able to deal with the changes that needed to happen within marriage.”* (Pg 12)

Dan wassal ghal sitwazzjoni fejn il-partijiet imtlew rizentiment kontra xulxin, u bdew jimmanifestaw dan ir-rizentiment b'aggressivita`, rabja u glied fil-konfront ta' xulxin u tal-membri familjari rispettivi, ammontanti ghal ingurji gravi u sevizzi fil-konfront ta' xulxin, inkuranti anke tal-fatt illi **kienu qed ikissru l-izvilupp psikologiku ta’ uliedhom b'mod permanenti**. Agir dan, li kif setghet tikkostata din il-Qorti, l-partijiet baqghu jimmanifestaw tul il-kors tal-odjerni proceduri.

Ghalhekk, il-Qorti ghandha l-konvinciment morali li huma z-zewg partijiet b'mod ugwali illi jahtu ghat-tifrik taz-zwieg ta' bejniethom u sejra tapplika fil-konfront tat-tnejn li huma s-sanzjonijiet kontemplati fl-Artiklu 48 tal-Kap 16.

16 Vide rapport tal-psikologa Ms Roberta Zahra deDomenica bejn Pg 10 u Pg 12.

Kura u Kustodja u Access tal-minuri E u F

Bis-sostenn tal-varji rapporti psikologici li gew prezentati quddiemha tul il-kors ta' din il-kawza, din il-Qorti b'dieqa kbira tirrileva l-hsara psikologika ta' gravita` serjissima li giet inflitta fuq iz-zewg minuri E u F, u li kif gie konstatat minn diversi esperti li hadu konjizzjoni tas-sitwazzjoni familjari taghhom[17] sfortunatament sejrin igorru tul hajjithom kollha. Ebda tifel u tifla ma ghandhom jigu assoggettati ghall-problemi matrimonjali tal-genituri taghhom, wisq inqas ghal din it-tip ta' manipolazzjoni da parti tal-persuni li suppost ghandhom ghal qalbhom l-ewwel u qabel kollox l-interessi taghhom.

Din il-Qorti hija tal-fehma illi r-relazzjoni ta' bejn l-omm u t-tfal minuri E u F ghandha diversi problematici li jridu jigu ndirizzati. B'mod partikolari dan jinghad ghat-tifel E illi, kif gie kkonfermat minn bosta professjonisti fil-kamp li hadmu mal-partijiet u uliedhom[18], hija tassew sintomatika u tindika illi huwa zviluppa certu kumpless fil-konfront ta' ommu l-attrici li mhux biss ma hijiex salutari ghalih, izda li sfortunatament qeghdha tinfluwenza wkoll lil ohtu z-zghira.

Din il-Qorti, hija tal-fehma illi z-zewgt itfal, izda specjalment it-tifel li huwa ikbar u li ghex is-separazzjoni turbolenti tal-genituri tieghu f'eta` ikbar meta seta` jifhem u jgharbel certu affarijiet, ghandu bzonn l-ghajnuna sabiex jerga` jibni r-relazzjoni ma' ommu minghajr l-ostilita` u r-rizentiment li qieghed ihoss lejha. Il-partijiet u l-familji rispettivi taghhom li maghhom jigu spiss fdati dawn il-minuri, ghandhom jifhmu illi huwa ta' hsara kbira ghat-tfal, mhux biss fir-relazzjoni taghhom ma' ommhom, izda fl-izvilupp emozzjonali u psikologiku taghhom, illi jisimghu diskors dispreggjattiv dwar ommhom u dwar il-familja materna. It-tifel mhux biss ma jkompliex ma' ommu u jghajtilha bi kliem dispreggjattiv bhal ma huma 'idiot' u 'devil', izda sahansitra lanqas ma jkompli man-nanniet materni meta dawn immorru jarawhom waqt il-hin tal-access.[19]

Sinifikattiv ukoll huwa l-fatt ta' kif it-tifel E sahansitra jbiddel verzjonijiet[20] dwar certu avvenimenti, bhal ma kien l-incident ta' bejn il-partijiet f'Awwissu 2011, meta l-ewwel qal lill-haddiem socjali li ommu kienet wegghet lilha nifisha, filwaqt li lis-social worker Maria Cannataci qalilha li kien missieru li kien weggaghha, u sussegwentement rega` bidel il-verzjoni ghal dik fejn l-omm wegghet lilha nnifisha. Meta kkonfrontat huwa qal li kienet in-nanna materna li qaltlu biex jghid li missieru kien wegga' lil ommu.[21] Kien hemm istanza ohra fejn

17 Vide per ez certifikat ta' Dr D Xuereb a fol 57
18 Vide r-rapporti tal-Avukat tat-Tfal Dr Stephanie Galea, r-rapporti tal-esperta psikologa Mrs Carmen Sammut u d-diversi social workers li xehdu fil-kawza
19 Vide xhieda ta' Suzanne Schembri a fol 1038, u n-nota tal-Agenzija Appogg a fol 1108.
20 Vide xhieda ta' Marisa Cannataci waqt is-seduta quddiem il-Perit Legali tat-12 ta' Gunju 2012
21 Vide xhieda ta' Marisa Cannataci waqt is-seduta quddiem il-Perit Legali tat-22 ta' Gunju 2012

ghalkemm E l-ewwel ammetta li kien wegga` lil ommu, imbaghad biddel il-verzjoni u qal li ommu kienet weggghet lilha nnifisha.[22] Komportament dan li zgur ma huwiex konsoni ghal tifel ta' sitta, seba` snin, izda li huwa indikazzjoni ta' skonfort u disturb qawwi li sfortunatament gew inflitti fuq dan it-tifel tul il-kors ta' din is-separazzjoni turbolenti.

Din il-Qorti taqbel perfettament mar-ragunament u l-konkluzjonijiet tas-social worker Therese Micallef fir-rapport taghha[23] illi l-partijiet iridu jifhmu u jaccettaw illi issa li huma separati, kull wiehed minnhom ghandu d-dritt u d-dover li jezercita r-rwol tieghu ta' genitur bl-ahjar mod illi jahseb hu meta t-tfal ikunu mieghu, u jekk dawn ghandhom modi differenti kif jaghmlu dan, ghandhom jaccettawh minghajr ma ippruvaw jitfghu dell ikrah fuq l-iehor quddiem it-tfal.

Il-Qorti kellha l-okkazjoni illi tisma` lil dawn il-minuri personalment u separatament u ghalhekk kellha l-opportunita’ li tisma’ mhux biss x’kellhom xi jghidu dawn it-tfal izda wkoll li tikkonstata direttament il-hsara psikologika li dawn iz-zewgt itfal sofrew b’rizultat tal-atrit duratur u nociv taz-zewg genituri taghhom.

Fl-ewwel lok it-tifel il-kbir E ghandu influwenza kbira hafna fuq ohtu z-zghira F. Dan jirrizulta mid-diversi xhieda u noti tal-Appogg li kienu josservaw lit-tfal, u li sahansitra xehdu illi t-tifla kienet tiekol bil-mohbi ta' huha meta tkun ghand ommha. Il-Qorti kellha wkoll ic-cans illi tikkostata din l-influwenza meta semghet lill-minuri personalment.

Il-Qorti hi tal-fehma illi z-zewg genituri partijiet f’din il-kawza ghamlu l-ghalmu taghhom sabiex ibedu liz-zewg minuri mill-genitur l-iehor. Jidher illi l-agir tal-missier kellu s-soppravvent fuq l-agir tal-omm tant li t-tifel E, illi ghex aktar mill-qrib u ta' eta` ikbar il-problemi matrimonjali tal-genituri tieghu, huwa llum ostili lejn ommhom b’mod oggettivament inspjegabbli. Ir-ragunijiet li jaghti ghal din l-ostilita’ ma humiex oggettivament accettabbli li ghandhom iwasslu ghal tant agir aggressiv u distruttiv.   Il-Qorti hi tal-fehma illi iz-zewg genituri f’xi zmien jew iehor kellhom agir deskritt mill-esperti f’dan il-qasam bhala ***hostile aggressive parenting*** (HAP) bl-iskop li t-tfal jigu mbeda mill-genitur l-iehor.   Dan wassal lill-minuri, b’mod partikolari lil Garreth, sabiex jadotta attitudni u agir aggressiv u dispreggjattiv b’mod allarmanti fil-konfront ta’ ommu izda mhux fil-konfront ta’ missieru. Huwa evidenti ghall-Qorti illi Garreth irribella kontra din is-sitwazzjoni u allinea ruhu ma’ missieru kontra ommu.   Dan tikkostatah abbazi tar-rizultanzi processwali, kif ukoll b'mod partikolari l-inkontru in camera li fieh il-Qorti kellha l-opportunita’ li tisma’ lit-tfal direttament.   Din il-kostatazzjoni ma ghandhiex tittiehed b'leggerezza mill-partijiet. *Hostile aggressive parenting* hija meqjusa

22 Supra
23 Fol 277

bhala forma ta' abbuz li teffettwa lill-minuri fl-isferi kollha ta' hajjithom u fl-izvilupp taghhom, u mhux biss fir-relazzjoni taghhom ma' ommhom.

Sabiex wiehed jifhem il-kumplessita' u l-gravita' ta' dak li ulied il-partijiet sofrew u qed isofru minn ***hostile aggressive parenting*** tajjeb li tali agir jigi dettajatament definit. Bit-tama, forsi pozittiva zzejjed, li dan l-ezercizzju jista' jservi ta' 'wake up call' ghal genituri ohra li jinstabu ghaddejjin minn taqlib simili:-

"***Hostile Aggressive Parenting (HAP)***[24] *is defined as : A general pattern of behaviour, manipulation, actions or decision-making of a person (usually a parent or guardian) that either directly or indirectly; 1) creates undue difficulties or interferences in the relationship of a child with another person (usually a parent or guardian) involved with the parenting and/or rearing of the child and/or, 2) promotes or maintains an unwarranted unfairness or inequality in the parenting arrangements between a child's parents and/or guardians and/or, 3) promotes ongoing and unnecessary conflict between parents and/or guardians which adversely affects the parenting, well-being and rearing of a child.*

Hostile-Aggressive Parenting is most apparent in child-custody disputes and is ***used most often as a tool to align the child with one of the parents during litigation over custody or control of the child.*** *However, HAP can be present in almost any situation where two or more people involved in a child's life are at odds with each other over how a child H be raised or influenced by the parties. HAP can be present to some extent even when couples are still living together.*

Although Hostile-Aggressive Parenting is often confused with Parental Alienation Syndrome (PAS), a term coined by Dr. Richard Gardner, HAP and PAS are not the same. HAP refers to the behaviours, actions and decisions of a person, whereas, PAS relates to the psychological condition of the child. ***In the vast majority of cases HAP is the cause of PAS.***

Hostile-Aggressive Parenting is not limited to the biological parents but also applies to any guardian - grandparents, extended family members, daycare providers and to any other person who H be involved in caring and rearing of a child. In some cases, it H even involve a parent in dispute with the child's grandparents, sometimes the parent's very own parent! Any form of interference to a normal, healthy relationship between a child and a person (most often one of the parents) caused by another person or agency having some control or influence over the child, is wrong and ***ultimately causes emotional and psychological harm to the child.*** *Throughout this document the word "parent" shall be considered synonymous with "guardian".*

[24] http://hostile-aggressive-parenting.com/what_is_hostile_aggressive_parenting.asp [3/10/2016]

Hostile-Aggressive Parenting is a ***very serious and damaging form of abuse and maltreatment*** *that parents and even other family members can engage in. HAP is most often identified in individuals with controlling and bullying personalities or those with mild to severe personality disorders. HAP can be a factor in all types of parenting arrangements including sole maternal custody, sole paternal custody and joint custody. Interestingly, it is sole custodial parents who are most often reported to practice Hostile-Aggressive-Parenting, especially in its most severe form.*

In general, parents exhibiting Hostile-Aggressive-Parenting have not succeeded in getting on with their own life and remain, instead, controlled by their negative emotions and continue to exercise power and control over their ex-spouse's life, their ex-spouse's parenting and to a large extent, over the children of the relationship as well. ***HAP parents will blame everyone else except themselves.***

High degrees of conflict during custody settlements and litigation are almost sure signs in these affected families. Hostile-aggressive parents are unable to appreciate the needs of their child and in many cases view their child as a possession belonging to them and no other persons have any right to the child, especially not the child's other parent or other persons that the HAP parent does not like. Hostile-aggressive parents will ***use the child as a weapon against the other spouse and family members*** *whenever they have the opportunity. A parent engaged in Hostile-Aggressive Parenting will also take comfort in that the community in general will choose not to get involved, probably because they don't know what to do. Angry and vindictive HAP parents are often able to bring a reign of terror and revenge on to a non-custodial parent and their family, their goal being to get them out of the child's life or at the very least to severely damage their child's relationship with the other parent and other parent's family.*

Hostile-Aggressive Parenting is considered by many health care and legal experts unhealthy, anti-social, ***abusive behaviour*** *which is* ***emotionally damaging*** *and* ***contrary interest of a child****. Simply stated, it is dysfunctional parenting,****emotional child abuse*** *parent who is the target of Hostile-Aggressive Parenting, a form of discrimination*."

Il-Qorti tinnota wkoll illi tul il-kors ta' dawn il-proceduri, kienu bosta d-drabi li fihom iz-zewg partijiet hallew l-animozita' u r-rizentiment ta' bejniethom jipprevalu fuq is-sens komun u fuq dak li l-ahjar interess tat-tfal kien jiddetta. Dan sar mhux biss fl-atteggjament taghhom mat-tfal direttament izda wkoll billi nvestew l-energija taghhom f'bosta rikorsi, rapporti tal-Pulizija u inizzjattivi distruttivi minflok indirizzaw l-iskonfort psikologiku u fiziku li kienu u ghadhom ghaddejjin minnu t-tfal taghhom.

Il-Qorti kellha quddiemha wkoll bosta allegazzjonijiet ta' swat da parti tal-omm fuq it-tfal, b'mod partikolari fuq it-tifel E. Abbazi tal-provi migjuba quddiemha, l-Qorti ma tistax teskludi li l-omm f'xi okkazjonijiet u anke b'konsegwenza tal-atteggjament ostili li tircievi minn uliedha, seta` kellha episodji aggressivi fil-konfront taghhom. Dan jinghad ghaliex dawn l-allegazzjonijiet zdiedu wara li t-tfal bdew jghixu ma' missierhom. Din il-Qorti pero` lanqas ma tista` tinjora fl-ewwel lok il-fatt illi t-tifel E biddel il-verzjonijiet tieghu dwar ommu f'okkazjonijiet ohra, u fit-tieni lok il-fatt li l-missier qatt ma ha proceduri ezekuttivi kontra l-attrici f'dan ir-rigward.

Il-Qorti rat ukoll is-sentenza tat-Tribunal Ekklesjastiku illi ppronunzjat l-hall taz-zwieg ta' bejn il-partijiet, li ghalkemm sub-iudice, kkonkluda illi l-attrici tbati minn *Generalized Anxiety Disorder* abbazi ta' perizja redatta quddiemu. Il-Qorti tqis pero` li dan ma jfissirx illi l-omm ma hijiex kapaci tiehu hsieb lil uliedha, tant hu hekk li ebda espert f'dawn il-proceduri ma wasal ghal din il-konkluzjoni. Ghalhekk hija tal-fehma li z-zewg genituri huma kapaci li jkollhom il-kura u l-kustodja ta' wliedhom.

Kienu bosta d-drabi li fihom din il-Qorti widdbet lill-partijiet u ddeplorat l-agir taghhom, izda sfortunatament, ghalkemm f'certu mumenti kien hemm sinjal ta' titjieb kemm fl-atteggjament taghhom kif ukoll f'dak tal-minuri, dan it-titjieb kien *short-lived*, ghaliex is-sitwazzjoni rribaltat ruhha u mill-ahhar informazzjoni li ghandha quddiemha l-Qorti, s-sitwazzjoni ghadha wahda infelici kemm bejn il-partijiet kif ukoll fl-atteggjament tat-tfal lejn l-attrici.

Il-Qorti qieset ukoll il-fatt illi mistoqsija dwar ir-raguni ghaliex ma jridux jaraw lil ommhom, filwaqt li t-tifel E jghid li jhoss li din ma hijiex ommu, it-tifla F ma tatiex raguni ghal dan, indikazzjoni tal-fatt li hija tigi influwenzata ferm minn huha l-kbir fl-atteggjament negattiv li ghandha lejn ommha.

Din il-Qorti fliet l-atti processwali voluminuzi, ix-xhieda li nghatat, id-diversi rapporti minn nies professjonali u kompetenti in materja, kif ukoll id-diversi rikorsi u noti sottomessi mill-istess partijiet. Il-Qorti tqies ta’ importanza primarja li tohloq bilanc fejn ix-xewqat tal-minuri jigu rispettati u fl-istess hin l-ahjar interess taghhom jigi salvagwardjat. Hija ghalhekk konvinta li f'dan l-istadju, l-interess suprem taz-zewg minuri E u F, anke bi preparazzjoni ghal adolexxenza sana, jiddetta illi l-kura u l-kustodja ta' E ghandha tigi assenjata lill-konvenut, filwaqt li l-kura u l-kustodja ta' F ghandha tigi fdatha f'idejn l-attrici. Dan qed jigi deciz f'tentattiv estrem sabiex il-partijiet ikunu jistghu jahdmu individwalment fuq ir-relazzjoni taghhom maz-zewg uliedhom, kif ukoll sabiex il-minuri F tiddistakka ruhha mill-influwenza qawwija li ghandu fuqha huha E, illi tidher illi hija r-raguni principali tar-relazzjoni xejn tajba illi hija ghandha prezentement ma' ommha.

In kwantu jirrizulta illi l-bzonn ta' ghajnuna urgenti ghaz-zewg genituri halli huma jkunu jistghu jifhmu ahjar il-bzonnijiet ta' uliedhom u jirrispondu ahjar ghalihom[25], ghadu hemm, il-Qorti qeghdha tordna wkoll illi iz-zewg partijiet flimkien mal-minuri E u F jattendu ghal sessjonijiet ta' terapija ghand il-**Psikoterapista Marika Busietta** a spejjez taz-zewg partijiet. Il-psikoterapista ghandha tfassal u tattwa pjan ta' terapija ghall-familja, sabiex issahhah ir-relazzjoni bejn il-minuri u ommhom, kif ukoll sabiex tghin lill-partijiet jikkontrollaw l-emozzjonijiet fil-konfront ta' xulxin sabiex ma jkomplux jinfluwenzaw lil uliedhom b'mod negattiv. Il-psikoterapista hekk nominata ghandha thejji rapport dwar l-andament familjari taghhom fi zmien sitt xhur mid-data ta' l-ewwel inkontru.

Il-Qorti tqis illi jkun ta' beneficcju ghaz-zewg minuri jekk ikollhom hin u spazju flimkien 'il boghod miz-zewg genituri taghhom. Il-Qorti tqis li tali hin ghandu jkun salutari ghaz-zewg minuri senjati b'mod tant negattiv mill-influwenza negattiva li z-zewg genituri kellhom fuqhom. Fl-istess hin ma jirrizultawx l-estremi sabiex il-Qorti tiddeciedi li z-zewg minuri jew xi hadd minnhom ma jkollux ebda kuntatt ma' genituri b'mod permanenti. Una volta ma jirrizultawx l-estremi li jwaslu ghal soluzzjoni tant estrema, il-Qorti hi tal-fehma illi iz-zewg minuri ghandhom izommu kuntatt mal-genituri li mieghu jew maghha ma jkunux qed jirrisjedu.

Ghaldaqstant il-Qorti qeghdha tiddeciedi illi iz-zewgt itfal, ghalissa taht is-supervizzjoni tal-Agenzija Appogg, ghandhom iqattghu hin flimkien fl-assenza taz-zewg genituri taghhom kull nhar ta' Sibt bejn l-10.00am u s-2.00pm u dan a spejjez taz-zewg partijiet.

Inoltre qed tiddeciedi illi alternattivament mis-Sibt fis-6.00pm sal-Hadd fis-6.00pm darba E jaghmel sleep over ghand ommu meta allura jgawdi wkoll il-kumpanija ta' ohtu, u l-gimgha ta' wara l-minuri F taghmel sleep over ghand missierha meta allura tgawdi wkoll il-kumpanija ta' huwha.

Il-Qorti tavza lill-genituri illi mhiex ser tittollera ksur ta' din l-ordni. Din id-decizzjoni ghandha tigi f'kaz ta' htiega enforzata mill-Marixxalli tal-Qorti bl-assitenza tal-haddiema socjali mill-Agenzija Appogg u mill-ufficjali tal-Korp tal-Pulizija..

Il-Qorti tordna illi l-iskejjel fejn jattendu z-zewg minuri ghandhom jinformaw liz-zewg genituri b'dak kollu li jirrigwarda liz-zewg minuri u dan b'mod separat.

25 Vide rapport tal-Perita Psikologa Ms Carmen Sammut a fol 197

Il-Qorti ma waslitx ghal din id-decizjoni b'leggerezza, u ghalkemm l-unita` familjari hija priorita` fil-hidma taghha, jezistu cirkostanzi, bhal ma hu l-kaz odjern, fejn l-unita` fizika taz-zewg ahwa ma tkunx necessarjament l-ahjar triq ghall-izvilupp psikologiku u emozzjonali taghhom f'dan l-istadju partikolari ta' hajjithom.

Il-Qorti tittama illi wara din id-decizzjoni z-zewg genituri jaqilbu pagna gdida fil-hajja rispettiva taghhom u jagixxu b’mod responsabbli fil-konfront ta’ xulxin u b’rispett lejn id-drittijiet ta’ uliedhom minuri.

Manteniment

Waqt l-udjenza tal-25 ta' Frar 2015 xehed Karl Spiteri li huwa l-head tal-customer service centre li tahdem fih l-attrici jghid li hi tahdem 30 hour week b'mod flessibbli, u jipprezenta Dok KS1 li huwa dokumenti relatati mas-salarji tal-attrici mis-sena 2007 sas-sena 2015. Jirrizulta illi fis-sena 2014, l-izjed sena recenti li dwarha giet ipprezentata dokumentazzjoni, l-attrici kellha paga netta ammontanti ghal madwar €14,368.14. Da parti tieghu il-konvenut jissottometti nota datata 14 ta' Ottubru 2014 li permezz taghha jiddikjara d-dhul tieghu. Skont l-FS3 l-aktar recenti (Dok MZ3 a fol 387), fis-sena 2013 huwa kellu dhul nett ta' €17,092.69. Minn dan jirrizulta li z-zewg partijiet jahdmu u ghandhom introjtu regolari.

In vista tal-applikazzjoni tal-Artiklu 48 kontra t-tnejn li huma, din il-Qorti tiddeciedi li ebda manteniment ma hu dovut bejn il-partijiet. Fir-rigward tat-tfal minuri, in vista tad-decizjoni taghha dwar il-kura u l-kustodja u l-konsegwenti residenza tal-minuri, u tenut kont li l-pizjiet li ser ikunu qed igorru l-partijiet huma relattivament simili, f'dan l-istadju ma hija ser tistabilixxi ebda retta alimentari dovuta minn xi parti lill-ohra ghall-manteniment taz-zewgt itfal minuri. Kull parti ghandha thallas l-ispejjez relattivi ghall-minuri li jirrisjedi maghha, hlief ghal dawk straordinarji li jistghu jinqalghu fir-rigward ta' sahha illi ghandhom jigu sopportati miz-zewg genituri fi kwoti indaqs. Ghalhekk apparti spejjez straordinarji ta’ sahha, il-kumplament tal-ispejjez ghandhom jigu sopportati mill-genitur li mieghu jew maghha l-minuri qed jirrisjedi jew tirrisjedi.

Il-Qorti kkunsidrat ukoll il-fatt illi skont id-digriet taghha tal-1 ta' Gunju 2015, il-konvenut qieghed jippercepixxi c-children's allowance taz-zewg minuri fl-intier tieghu. In vista tad-decizjoni taghha dwar il-kura u l-kustodja tal-minuri, tordna illi filwaqt li l-attrici ghandha tibda tippercepixxi c-children's allowance tal-minuri F, l-konvenut ghandu jibqa` jippercepixxi c-children's allowance relattiv ghal minuri E.

Dar Matrimonjali – 154, San Lorenzo, Triq il-Forga, Naxxar

Jirrizulta mill-kuntratt ta' akkwist in atti[26] illi d-dar matrimonjali, l-fond 154, Triq il-Forga, Naxxar inxtara mill-partijiet fit-8 ta' Frar 2002 in kwantu ghal 1/5 mill-konvenut u 4/5 mill-attrici. Il-konvenut jikkontendi illi huma xtrawh nofs bin-nofs izda tnizzel hekk biss ghaliex l-attrici kienet tikkwalifika ghal rata ta' imghax preferenzjali fuq il-home loan. Mix-xhieda ta' Ray Debattista tas-7 ta' Ottubru 2015, irrizulta illi huwa minnu illi l-impjegati tal-BOV ghandhom rata preferenzjali fuq il-home loan, u li dan l-entitlement ma jistax jeccedi 90% tas-sehem tal-impjegat tal-valur tal-propjeta`.

Jirrizulta wkoll, kif sottomess mill-attur, illi fil-konvenju[27], ma ssemma` xejn dwar il-fatt illi l-partijiet kellhom jixtru l-fond f'ishma differenti. Tiehu hawnhekk xejra iktar veritiera x-xhieda tal-konvenut meta jghid li l-attrici, bhala impjegata tal-Bank, kienet hadmet flimkien mal-manager taghha ta' dak iz-zmien, l-akbar ammont li setghet tiehu skont is-salarju taghha u kien hekk li waslu ghall-ishma 4/5 u 1/5.

Indikazzjoni ohra hija l-fatt li l-loans kienu mehudin konguntament, u skont kif jixhed il-konvenut, meta huwa kien qieghed jisborsa l-flus fit-tlestija tal-fond u fix-xogholijiet, kienet l-attrici li kienet qed tassumi r-ripagamenti, filwaqt li wara z-zwieg, jirrizulta illi kien hemm perijodi, anke fil-mori ta' dawn il-proceduri, meta ir-ripagamenti kienu qed isiru mill-konvenut wahdu. Jirrizulta ghalhekk li l-partijiet qatt ma ghamlu distinzjoni ta' ishma fil-pagamenti tal-loan fuq il-fond in kwistjoni. Fil-mori ta' dawn il-proceduri, jirrizulta inkontestat illi sal-bidu tas-sena 2013, il-loan tad-dar kien qieghed jithallas unikament mill-konvenut, imbaghad kif tissottometti l-attrici fin-nota ta' sottomissjonijiet taghha, bdiet thallas nofs il-pagament dovut biex b'hekk sar jithallas nofs bin-nofs bejn il-partijiet.[28]

Pacifiku wkoll huwa l-fatt li z-zewg partijiet, kemm qabel iz-zwieg kif ukoll wara z-zwieg hargu pagamenti ghal xogholijiet u ghamara, anke bl-ghajnuna tal-genituri rispettivi taghhom. Dejjem qabel iz-zwieg, il-konvenut kien hallas ghal xogholijiet li saru fid-dar, u li, skont dok JC1 li huma *cheque images* ipprezentat mill-konvenut (fol 1675 et seq) jammontaw komplessivament ghal somma sostanzjali, li akkrexxew l-immobbli. Dan ma kienx jaghmel sens li kieku l-konvenut ma kienx konvint li d-dar kienet giet akkwistata f' isimha ndaqs, u dan seta' jsir biss bi ftehim bejn iz-zewg partijiet pre ordinat ghall-kuntratt.

Din il-Qorti tikkunsidera l-verzjoni moghtija mill-konvenut aktar verosimili u aktar konfacenti mal-provi, minn dik moghtija mill-attrici. Dan premess u kkunsidrat il-Qorti hija tal-fehema li ghalkemm il-kuntratt ta' akkwist juri mod iehor, il-ftehim espress bejn il-partijiet kien illi l-fond matrimonjali jinxtara

26 Fol 1564
27 Fol 1559
28 Vide wkoll kontro-ezami tal-konvenut tal-25 ta' Frar 2015

bejniethom fi kwoti ugwali. Ghalhekk il-Qorti qed tiddeciedi illi fid-divizzjoni tal-komunjoni tal-akkwisti ezistenti bejn il-partijiet il-fond 154, Triq il-Forga, Naxxar ghandu jitqies bhala proprjeta' taz-zewg partijiet fi kwota ta' nofs indiviz kull wiehed.

Jirrizulta inkontestat illi l-valur tal-fond huwa ta' €175,000.[29] Ghalhekk, din il-Qorti tordna li fi zmien sitt xhur l-fond matrimonjali jitpogga fis-suq hieles ghall-prezz ta' €175,000. Kull parti tkun libera li wara l-iskadenza ta' sena minghajr ma jsir il-bejgh, titlob il-Qorti sabiex il-fond jinbiegh bis-subbasta. Ir-rikavat, wara li jithallsu minnu d-djun u l-krediti gravanti l-komunjoni ta' l-akkwisti u kwalsiasi spejjez in konnessjoni mal-bejgh, jigi diviz fi kwoti wgwali bejn il-partijiet.

Illi l-attrici, filwaqt li qed tinghata d-dritt li tkompli tabita fil-fond in kwistjoni ad eskluzjoni tal-konvenut ghal zmien sitt xhur, qed tigi ordnata, permezz tal-gudizzju odjern, sabiex gheluq dan iz-zmien hija tivvaka dan il-fond taht penali ta' hames mitt ewro (€500) kuljum a favur il-konvenut

Komunjoni tal-Akkwisti u Beni Parafernali

Ghamara u Mobbli

Fin-nota ta' sottomissjonijiet taghha l-attrici telenka bhala parafernali taghha pjanu u l-inkwatru tal-anglu u d-dota tal-bjankerija u borom. Dawn qeghdin jigu assenjati lill-istess attrici.

L-attrici tissottometti wkoll illi parafernali tal-konvenut huma l-Grandfather's clock u zewg kolonni tal-irham moghtija minn zijuh. Dawn qed jigu assenjati lill-konvenut.

Dwar l-ghamara u oggetti ohra mobbli li jinsabu gewwa d-dar matrimonjali, l-Qorti tordna li dawn l-oggetti jinqasmu bi ftehim bejn il-partijiet. Jekk ma jaqblux dwar kif ghandhom jigu divizi l-mobbli, il-partijiet ghandhom jitolbu in-nomina ta' stimatur sabiex jaghti valur lill-mobbli rimanenti, jigu divizi f'zewg porzjonijiet kemm jista' jkun indaqs, u l-assenjazzjoni taghhom ssir permezz ta' polza.

Vetturi

Jirrizulta qbil bejn il-partijiet illi l-vettura Polo Classic kienet parafernali tal-attrici, filwaqt li l-vetturi tat-tip Seat Ibiza u BMW kienu parafernali tal-konvenut.

29 Vide stima tal-Perit Wilfred Debattista pprezentata mill-konvenuta a fol 937.

Dawn il-vetturi parafernali nbieghu fiz-zwieg u nxtraw Toyota Spacio ghall-uzu tal-attrici u Daihatsu Sirloin ghall-uzu tal-konvenut.

Tirrizulta nkontestata s-sottomissjoni tal-konvenut illi l-vettura parafernali tieghu BMW nbieghet fiz-zwieg ghal-prezz ta' Lm4000, il-vettura Seat Ibiza nbieghet fiz-zwieg ghall-prezz ta' Lm700, filwaqt li l-vettura Polo Classic tal-attrici nbieghet fiz-zwieg ghall-prezz ta' Lm2000. Dan ifisser illi l-attrici u l-konvenut ghandhom rispettivament kreditu ta' €4658.75 (gja Lm2000) u €10,948.07 (gja Lm4700) fuq l-assi tal-komunjoni.

Id-Daihatsu Sirloin qed tigi assenjata lill-konvenut, filwaqt li t-Toyota Spacio, jew kwalsiasi ammont rilaxxat mill-kumpanija assiguratrici Fogg Insurance Limited rapprezentanti l-kumpens ghall-hsarat sofferti fuq il-vettura, qieghed jigi assenjat lill-attrici, biex b'hekk qed jigi deciz il-mertu tar-rikors tal-attrici datat 26 ta' Gunju 2013.

Kontijiet Bankarji u Poloz ta' Assigurazzjoni

Waqt is-seduti quddiem il-Perit Legali xehdu bosta rapprezentanti tal-banek u rrizulta illi l-partijiet ghandhom kontijiet kongunti kemm mal-HSBC kif ukoll mal-BOV, l-attrici ghandha kontijiet personali mal-BOV, filwaqt li l-konvenut ghandu kontijiet fuq ismu maz-zewg banek.[30]

Rigward il-bilanci jidher li dawn huma nominali. Hemm ukoll djun kemm fuq isem iz-zewg partijiet b'mod kongunt, kif ukoll personalment. Il-Qorti qed tordna illi kull parti tigi assenjata l-kontenut tal-kontijiet bankarji li jinsabu fuq isimhom illum, filwaqt dawk li jinsabu f'kontijiet *joint* ghandhom jinqasmu f'sehem ugwali bejn il-partijiet. Id-djun mal-Bank li jsejjhu lil parti minnhom ghandhom jigu assorbiti minn dik il-parti, filwaqt li d-dejn f'isem il-partijiet b'mod kongunt ghandu jigi mhallas miz-zewg partijiet f'sehem ugwali, inkluz il-*home loan.* Kwalsiasi polza ta' assigurazzjoni relattiva ghall-fond matrimonjali ghandha wkoll tigi sopportata b'mod ugwali bejn il-partijiet.

Rigward poloz ta' assigurazzjoni ohra li ma jirrigwardawx il-fond matrimonjali, dawn ghandhom jigu assenjati lil dik il-parti li f'isimha tkun il-polza.

Rigward il-polza ta' investiment ghat-tfal *Global Capital Baby Plan*[31], din ghandha tibqa` fuq isem iz-zewg partijiet u tigi amministrata miz-zewg partijiet b'mod kongunt fl-ahjar interess taz-zewg minuri uliedhom.

---

30 Vide inter alia dokumentazzjoni a fol 1114 et seq, fol 1390 et seq, fol 1675 et seq

31 Vide Dok M19 a fol 977

Decide

Ghal dawn il-motivi l-Qorti taqta’ u tiddeciedi din il-kawza billi prevja li tilqa’ u tichad l-eccezzonijiet sollevati mill-konvenut konformi ma’ dak hawn deciz:

1. Tilqa’ parzjalment l-ewwel talba, tiddikjara u tipprounzja s-separazzjoni personali bejn il-kontendenti ghal ragunijiet imputabbli liz-zewg partijiet b'mod ugwali u dan ghar-ragunijiet fuq esposti. Inoltre ssib liz-zewg partijiet responsabbli ghall-hsara psikologika li sofrew iz-zewg uliedhom minuri.

2. Tilqa` t-tieni talba.

3. Tilqa` parzjalment it-tielet talba ghal perijodu ta' sitt xhur, skont dak deciz taht l-intestatura **Dar Matrimonjali – 154, San Lorenzo, Triq il-Forga, Naxxar.**

4. Tilqa` parzjalment ir-raba` talba skont kif deciz supra taht l-intestatura **Kura u Kustodja u Access tal-minuri E u F.**

5. Tichad il-hames talba, in vista ta' dak deciz taht l-intestatura **Manteniment**.

6. Tichad is-sitt talba in vista ta' dak deciz taht l-intestatura **Manteniment**.

7. Tilqa` parzjalment is-seba` talba u tapplika fil-konfront taz-zewg partijiet id-disposizzjonijiet kollha tal-Artiklu 48 tal-Kap 16 tal-Ligijiet ta' Malta.

8. Tilqa` t-tmien talba, tiddikjara xjolta l-komunjoni tal-akkwisti u tillikwidaha skont dak deciz supra taht l-intestatura **Komunjoni tal-Akkwisti u Beni Parafernali** u **Dar Matrimonjali – 154, San Lorenzo, Triq il-Forga, Naxxar.**

9. Tilqa` parzjalment id-disa` talba bil-mod kif deciz supra taht l-intestatura **Komunjoni tal-Akkwisti u Beni Parafernali.**

10. Tilqa` l-ghaxar talba bil-mod kif supra deciz taht l-intestatura **Komunjoni tal-Akkwisti u Beni Parafernali.**

11. Tilqa` l-hdax-il talba u tawtorizza lill-attrici tirriverti ghal kunjom xbubitha “Dalli”.

12. Tilqa` t-tnax-il talba u tawtorizza lill-attrici tirregistra ossija titlob l-annotazzjoni fir-Registru Pubbliku ta’ din is-sentenza.

L-ispejjez tal-kawza jithallsu in kwantu ghal nofs mill-attrici u nofs mill-konvenut.

Tordna li kopja tas-sentenza tigi notifikata lill-Psikoterapista Marica Busietta a kura tal-partijiet.

Imhallef **Deputat Registratur**